

ΠΑΝΔΩΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ Η' 31 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1908

176

Η ΑΛΒΑΝΙΑ

Η 'Αλβανία, ή μᾶλλον ἐκμωαμεθανισμένη χώρα τῆς Εύρωπαικής Τουρκίας, δορζεται ἐκ δυσμῶν μὲν ὑπὸ τῆς 'Αδριατικῆς θαλάσσης, ἐκ νότου δὲ ὑπὸ τῆς 'Ηπείρου, ἐξ ἀνατολῶν ὑπὸ τῆς Μακεδονίας καὶ ἐκ βορρᾶ ὑπὸ τῆς Παλαιᾶς Σερβίας καὶ τοῦ Μαυροβουνίου.

'Η χώρα αὕτη, ἡς τὸ διεθνὲς δόνομα δφεῖ λεται ἡ εἰς τὴν λευκότητα τῶν ἀπεψιλωμένων καὶ λευκαζόντων ὁρέων της, δοθὲν αὐτῇ ὑπὸ τῶν ναυτιλομένων 'Ιταλῶν, ἡ εἰς τὴν θρυλουμένην καταγωγὴν τῶν νεωτέρων κατοίκων της ἐκ τῆς παρὰ τὸν Καύκασον 'Αλβανίας, δόνομάζεται παρὰ τοῦ κατοικοῦντος αὐτὴν σήμερον λαοῦ **Σκιτερία**, ἐξ οὗ οὐτος δονομάζει καὶ ἔστι τὸν Σκιτετάρ.

Οι 'Αλβανοὶ διαιροῦνται θρησκευτικῶς εἰς δύο κατηγορίας: 1ον εἰς 'Αλβανοὺς μωαμεθανούς, ἦτοι Τουρκαλβανούς, καὶ 2ον εἰς 'Αλβανοὺς χριστιανούς.

Οι μωαμεθανοὶ 'Αλβανοὶ διαιροῦνται ὥσαύτως εἰς δύο κατηγορίας, οὐχὶ τόσον φιλικῶς πρὸς ἄλλήλας διακειμένας: 1ον τὸν Γκέγκηδες, διαιρουμένους πάλιν καὶ τούτους εἰς ἀνατολικοὺς καὶ δυτικούς, καὶ 2ον τὸν Τόσκηδες,¹ διαιρουμένους καὶ τούτους πάλιν εἰς πολλὰς μικροκατηγορίας, ἐκφαινομένας ἐκ τῶν παρ αὐτῶν κατοικουμένων τόπων².

¹ 'Η Τόσκαρια καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς Τόσκηδες ἔλαβον τὸ δόνομα, κατὰ τὸν Βαρλέτιον, ἐκ τίνος τῶν ἀπογόνων τοῦ βασιλέως τῶν Οστρογότθων. Τόσκον δομαζούμενον, οἵτινες Οστρογότθοι ὑπὸ τὴν δόηγίαν τοῦ βασιλέως των τούτου ἐπέδραμον τὴν τε 'Αλβανίαν καὶ τὴν 'Ηπείρον, ἐγκατασταθέντες ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν τῇ κάτω 'Αλβανίᾳ (ββ1).

² Πλεῖστοι τῶν Τόσκηδων ἀνήκουσιν εἰς τινα αἴρεσιν μυστικήν, πρὸς καλύψιν τῆς δόπιας ὑποχρόνωνται, διτὶ δῆθεν ἀνήκουσιν εἰς τὴν τοῦ 'Αλῆ, εἰς ἣν ἀνήκουσι καὶ δοι οἱ Πέρσαι. 'Αλλ' οὗτοι οὐδὲν κοινὸν μὲ τὸ

Οἱ δὲ χριστιανοὶ 'Αλβανοὶ διαιροῦνται καὶ οὗτοι: 1ον εἰς δρθοδόξους 'Αλβανούς, ή μᾶλλον 'Ελληναλβανούς, καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν Ἑλληνίζοντας, ἐκπαιδευμένους μόνον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἐκκλησιαζομένους μόνον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν 'Εκκλησίαν, Ἑλληνιστὶ λειτουργῶσαν, καὶ ἔχοντας Ἑλληνικὴν καὶ μόνον συνείδησιν, καὶ 2ον εἰς καθολικοὺς 'Αλβανούς, ἄλλους μὲν αὐτοικιζοντας, ἄλλους δὲ Ἰταλίζοντας. ἐκπαιδευμένους Ἰταλιστὶ ἡ γερμανιστί, ἐκκλησιαζομένους εἰς τὴν λατινικὴν 'Εκκλησίαν, αὐτοκαλούμενους Λατίνους καὶ μεγάλως δισταμένους πολιτικῶς πρὸς τὸν Τουρκαλβανούς. Οἱ δρθοδόξοι καὶ οἱ καθολικοὶ 'Αλβανοὶ καὶ γεωγραφικῶς ενδισκούνται χωρισμένοι, οἱ μὲν κατοικοῦντες τὴν βιοειδιτικὴν Γκεγκαρίαν, οἱ δὲ τὴν Τόσκαριαν, καὶ πολιτικῶς διίστανται. Καὶ οἱ μὲν δρθοδόξοι 'Αλβανοὶ εἶναι, ὡς πάντες οἱ τῆς τουρκικῆς αὐτοκρατορίας χριστιανοί, φαγιάδες, οἱ δὲ καθολικοὶ 'Αλβανοί, ιδίως δὲ ἡ φυλὴ τῶν Μιρδιτῶν, τυγχάνοντιν διμότιμοι τῶν μωαμεθανῶν 'Αλβανῶν, μὴ ὑποκείμενοι, ὡς καὶ οὗτοι, εἰς οὐδεμίαν φορολογίαν τοῦ τουρκικοῦ Κράτους, καὶ ἔχοντες τὸ προνόμιον τοῦ νὰ στρατεύωνται ὑπὲρ τῆς τουρκικῆς αὐτοκρατορίας, τὸ διόπιον προνόμιον κατηργήθη ἦδη σιωπηρῶς, ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως τῆς 'Ερζεγοβίνης, τοῦ κληρονομικοῦ αὐτῶν ἡγεμονίσκου (πρέγι) ἐκ τῆς σημαίνοντος οἰκογενείας τῶν Ντόντα κληθέντος δι' εύνοήτους λόγους εἰς Κωνσταντινούπολιν, τιμηθέντος διὰ τοῦ δξιώματος τοῦ ὑπασπιστοῦ τοῦ Σουλτάνου καὶ ἀποσταλέντος ὡς

δόγμα τῶν Περσῶν ἔχουσιν, εἰ μὴ μόνον, διτὶ θεωροῦσι μόνον τὸν 'Αλῆν ὡς ἀρχηγόν των. Οἱ οὕτοι τῆς αἰρέσεως ταύτης δὲν ὑπάγονται εἰς οὐδεμίαν τῶν γνωστῶν θρησκειῶν κατηγορίαν.

διοικητοῦ ἐπαρχίας τινὸς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Κατὰ τοὺς ἀσφαλεστέρους ὑπολογισμοὺς δὲ ἀλβανικὸς πληθυσμὸς τῆς Ἀλβανίας, μετὰ τοῦ ἐν Ἡπείρῳ, Μακεδονίᾳ καὶ Παλαιᾶ Σερβίᾳ, ἀνέρχεται εἰς 1,300,000 ψυχῶν, ἐξ ὧν οἱ μὲν μωαμεθανοὶ Ἀλβανοὶ ἀνέρχονται εἰς ἓν ἑκατομμύριον, οἱ δὲ χριστιανοὶ εἰς 300 χιλιάδας, τοῦ ἡμίσεος τούτων ἀνήκοντος εἰς τοὺς δρυδόδεξους καὶ τοῦ ἐτέρου ἡμίσεος εἰς τοὺς καθολικοὺς χριστιανούς.

Ἡ Ἀλβανία οὐδέποτε ὑπῆρξε κράτος ἔνιαν κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ὅτε ἔφερε τὸ δνομα Ἰλλυρία, οὗσα μέρος μόνον τῆς μεγάλης Ἰλλυρίας, χώρας ἐκτεινομένης ἀπὸ τοῦ Ἀκροκεφαννίου Ἀκρωτηρίου μέχρι τοῦ μυχοῦ τῆς Ἀδριατικῆς Θαλάσσης, καὶ περιλαμβανούσης, ἐκτὸς τῆς σημερινῆς λεγομένης Ἀλβανίας, δλόκληρον τὸ Μαυροβούνιον, τὴν Σερβίαν, τὴν Βοσνίαν, τὴν Ἐρζεγοβίνην, τὴν Δαλματίαν, τὴν Κροατίαν καὶ τὴν Ἰστρίαν, ἀπὸ δὲ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀποβάσεως τῶν Ρωμαίων ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τοῦ Ἀδρίου, ὑπῆρξεν ἀλλεπαλλήλως ρωμαϊκή, βυζαντινή καὶ τουρκική ἐπαρχία. Κατὰ τὴν παρακμὴν δύως τοῦ βυζαντινοῦ Κράτους, ὅτε πολλαὶ ἐπαρχίαι ἀπεσπάσθησαν αὐτοῦ, ἡ Ἀλβανία κατεκήθη ὑπὸ τοῦ Σέρβου βασιλέως Στεφάνου τοῦ Δουσιάν, συγκατακτηθεισῶν μετ' αὐτῆς τῆς Ἡπείρου, τῆς Φιδιώτιδος, τῆς Θεσσαλίας καὶ δλόκληρον τῆς δυτικῆς Μακεδονίας, μετὰ δὲ τὴν κατάλυσιν τῆς σερβικρατίας ἐν ταῖς εἰρημέναις ἐπαρχίαις πολλοὶ ἡγεμονίσκοι Σέρβοι (ζουμπάν) παρέμειναν εἰς διάφορα μέρη αὐτῆς. Εἰς δὲ τῶν ἡγεμονίσκων τούτων ἦτο καὶ ὁ περιφημός ἥρως τῆς Ἀλβανίας Γεώργιος δὲ Καστριώτης, δὲ ἐπικληθεὶς Σκενδέρ-μπετης,¹ (σερβικῆς καταγωγῆς, κατὰ τὸν Παπαρηγόπουλον, πιθανῶς σφαλλόμενον, ὡς ἀρυσθέντα ἐκ σλαυτῶν πηγῶν), δοτις κυρίως δὲν ὑπῆρξεν ἡγεμὼν ἀλβανικὸν κράτους, ἀλλὰ πολέμαρχος, ἀρχηγὸς ἐπαναστατῶν Ἀλβανῶν, καθόσον τὸ πλεῖστον τῶν Ἀλβανῶν, ἐκμωαμεθανισθέντων ἦδη, ἐμάχετο ὑπὸ τὰς τουρκικὰς σημαίας κατ' αὐτοὺς τούτους τοὺς ἀλβανικοὺς πολεμαρχούς τοὺς:

¹ Ο Σκενδέρμπετης ἀνεκρύχθη Ἑλλην, καθ' ὃν τρόπον καὶ ὁ Μέγας Ναπολέων ὑπὸ τοῦ Ἀλεξανδροῦ Σούνιου, ὑπήκοντος εἰς τὸ Ἑλληνοτούριον πνεῦμα τῆς ἐποχῆς του:

«Ἐφερε δὲ ἀμάτος σου εἰς τὰς φλέβας τὸν ρανίδα.

«Ο κόρσικαν, δὲ ἔχων τὸν Ταῦγετον πάρειδα,

«Οι εἰς μίαν μόνην ἄραν

«Τὴν γῆν παίξας, τὴν γῆν χάσας

«Εἰς τὸν Βαρετέλι τὴν χώραν».

(Ἐκ τοῦ «Περιπλανωμένου»).

τοῦ, μεταξὺ τῶν διποίων συγκατελέγοντο καὶ οἱ ἀνεψιοί του Χαμψᾶς καὶ Μουσαχῆς, καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἐκμωαμεθανισθέντες Ἀλβανοί, ὡς δὲ Μπαλαμπάν πασιᾶς Βαδέρας², δὲ Γιουνίς πασιᾶς, δὲ Γιακούπη-πασιᾶς, δὲ ἐκ Δίβρης Μουσᾶ - μπετης (Μωσῆς).

Ἡ Ἀλβανία, ὡς χώρα μὴ Ἑλληνική, καὶ ὡς κατοικουμένη ὑπὸ λαοῦ μὴ Ἑλληνικοῦ, δὲν ὑπὸ ἐνδιέφερεν ἡμᾶς τοὺς Ἑλληνας, ἐὰν κατὰ τὴν συντελεσθεῖσαν ἀφύπνισιν τῶν λαῶν τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου, ἡς τὸ σύνθημα πρῶτοι ἐδωκανοὶ οἱ Ἑλληνες καὶ οἱ Σέρβοι, δὲν ἥσχονται ἀφυπνιζόμενοι καὶ οἱ Ἀλβανοί, δὲν δὲ τῇ ἐθνικῇ των ταύτη ἀφυπνίσει δὲν ἔθιγον Ἑλληνικάς ἐπαρχίας, κυρίως τὴν Ἡπείρου, καὶ τὴν δυτικὴν Μακεδονίαν, ἀν καὶ ἡ Μεγάλη Ἰδέα τῶν Ἀλβανῶν περιλαμβάνει, σὺν τῇ Ἡπείρῳ, δλόκληρον τὴν Μακεδονίαν καὶ αὐτὴν τὴν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Βασιλείον παραχωρηθεῖσαν Θεσσαλίαν, κατὰ τὸ ἐν Ἰταλίᾳ χαλκευθὲν ἀλβανικὸν ἀξιωμα: «L'Albania deve essere una ed indipendente ed estesa nelle sue naturali provincie, l'Illiria, la Macedonia l'Epiro e la Thessalia» ήτοι, «ἡ Ἀλβανία δέοντα εἶναι μία καὶ ἀνεξάρτητος καὶ συγκεμένη ἐκ τῶν φυσικῶν αὐτῆς ἐπαρχιῶν, τῆς Ἰλλυρίας, τῆς Μακεδονίας, τῆς Ἡπείρου καὶ τῆς Θεσσαλίας». Ἐνεκα δὲ τούτου ἀκριβῶς ἡθελήσαμεν διὰ τοῦ παρόντος ἀφθρου νὰ διμιλήσωμεν εἰδικῶς περὶ τοῦ ἀλβανικοῦ ζητήματος, συμπληρούντες δοσα εἴπομεν ἐν προηγόρυμένῳ ἥμαν. ἀρθρῷ περὶ Ἡπείρου.

Ἡ Ἀλβανία, χώρα κατοικουμένη ὑπὸ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς φυλῆς ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον, τῶν Ἀλβανῶν, ἀνερχομένων εἰς 1 ἑκατομμύριον καὶ 300 χιλιάδας, ὡς προείπομεν, καὶ ἐκμωαμεθανισμένη κατὰ τὰ $\frac{4}{5}$ αὐτῆς, ἐκπροσωπεῖται κυρίως ὑπὸ μόνον τῶν μωαμεθανῶν Ἀλβανῶν, τῶν προσφεύστατα ἐλληνιστὶ Τουρκαλβανῶν λεγομένων, οἵτινες δχι μόνον ἀποτελοῦσι τὴν μεγάλην τῆς χώρας πλειονόψηφίαν, ἀλλὰ καὶ διοικοῦσιν αὐτήν, καθ' ὃ ἀνήκοντες εἰς τὴν θρησκείαν ἐκείνην, ητος ἐν τῇ ὑθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ, κράτει τέλεον θεοκρατικῷ, παρέχει δλα τὰ στοιχεῖα τῆς τε πολιτικῆς διοικήσεως καὶ τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως αὐτῆς. Οὔτω, ἡ Ἀλβανία, ἔχουσα ἀλβανικὰς μεραρχίας στρατοῦ, ἀλβανικὴν χωροφυλακήν, τελωνοφυλακήν καὶ ἀστυνομίαν, ἀλβανικὰ δικαστήρια, ἀλβανικὰ διοικητικὰ καὶ οἰκονομικὰ ἀρχάς, καὶ ἀλβανικὰ ἐπαρχιακά

² Ετερος Ἀλβανὸς μωαμεθανός, δὲ ἐκ Δίβρης Μεχμέτ-μπετης συνηγωνίζεται μετὰ τοῦ Σκενδέρμπετη.

συμβούλια (μετέλησι - ἵνταρε = conseils gé néraux) οὐδόλως σφαλλόμεθα, ἐὰν εἴπωμεν, δτι ἡ χώρα αὕτη τυγχάνει αὐτόνομος σχεδὸν ἐπαρχία, καὶ ἐνταῦτῷ τμῆμα τοῦ τουρκικοῦ Κράτους.

Καὶ δὲν διοικοῦσιν οἱ Ἀλβανοί καὶ δὲν νέμονται μόνον τὴν Ἀλβανίαν, ἀλλὰ καὶ μέγα μέρος τῆς ὑθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, καθ' ὃ σον ἐν μὲν τῷ τουρκικῷ Στρατῷ ὑπὲρ τοὺς πεντήκοντα Ἀλβανοὶ στρατηγοί, ἐν δὲ τῇ πολιτικῇ διοικήσει ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν πεντήκοντα διοικηταί, ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τοῦ καμεκάμ (ἐπάρχου) μέχρι τοῦ βαλῆ (γενικοῦ διοικητοῦ) καὶ τοῦ σαδραζέμ (μεγάλου βεζύρου = πρωθυπουργοῦ) ἀριθμοῦνται. Τό γε νῦν, εἰς ὑπουργός, δὲ τῶν Ἀφιερωμάτων (βάκφ) Τουρχάν - πασιᾶς, καὶ δὲ μέγας βεζύρης (πρωθυπουργὸς) Φερίδ - πασιᾶς τυγχάνουσιν Ἀλβανοὶ Τόσκηδες καὶ δὴ ἐξ Ἡπείρου. Οὐδεμία ἄλλη μωαμεθανικὴ φυλὴ τῆς Τουρκίας χωρηγεῖ εἰς τὸ τουρκικὸν Κράτος τόσους στρατιωτικοὺς καὶ πολιτικοὺς ὑπαλλήλους, δοσοὺς ἡ ἀλβανικὴ φυλὴ, ἀνερχομένους εἰς 50 χιλιάδας καὶ πλέον. Τὸ ἥμισυ τῆς τουρκικῆς χωροφυλακῆς ἀπαρτίζεται ἐξ Ἀλβανῶν ἐν δὲ τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Γιλδίς ἐνδιαιτᾶται μόνιμος ἀλβανικὴ φρούρα ἐκ 10 χιλιάδων ἀνδρῶν.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν 50 τούτων χιλιάδων Τουρκαλβανῶν, τῶν ἀποζώντων ἐκ τοῦ Δημοσίου Ταμείου τῆς Τουρκίας, ἔτεραι 50 χιλιάδες εἰς αὐτῶν ἔχειτεύονται ἀνὰ τὴν λοιπὴν ὑθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν, ὡς διατάξιοι διατάξιοι, οἷον κλητῆρες προξενείων καὶ πρεσβειῶν (καβάς) φύλακες, ἀγροφύλακες (μπετκῆ), νυκτοφύλακες (παζβάνδ), ἐπιστάται, θυρωροί, ἐκμισθωταὶ κτημάτων (μοντεζίμ) καὶ φόρων, γαλακτοπώλαι, σαλεποπώλαι (σαλεπτοῦ) τρογαλοπώλαι καὶ τοῦ τυχὸν ἔκλειψιν τῆς Τουρκίας. Αρέσκονται νὰ πιστεύωσιν εἰς τὴν ἰδρυσιν ἀλβανικοῦ Κράτους, ἀντὶ τῆς ἐπικειμένης αὐτῶν βεβαίας ἐθνικῆς καταστροφῆς, καὶ τὸ ὅποιον στέργονται διατάξιοι τούτου ἡ διατήρησις τῆς Τουρκίας ἐν Εὐρώπῃ, καθ' ὃ σον ἡ ἰδρυσις ἀλβανικοῦ Κράτους θὰ περιορίσῃ τὴν ἀλβανικὴν ἐθνότητα ἐντὸς στενῶν καὶ ἀσφυκτικῶν δρίων, δυσκόλως δυναμένην νὰ ἔχῃ ἐντὸς αὐτῶν τὰς υλικὰς ἀπολαυάς, δις ἔχει σήμερον, ἔξαπλουμένην ἀπὸ τῆς Αδριατικῆς Θαλάσσης μέχρι τοῦ Περσικοῦ Κόλπου καὶ ἀπὸ τῶν τουρκοβουλγαρικῶν συνόρων μέχρι τῆς Σαχάρας.

Άλλ' ἡ ἰδρυσις ἀλβανικοῦ Κράτους ἐπὶ τῆς Αδριατικῆς Θαλάσσης μέχρι τοῦ Περσικοῦ Κόλπου καὶ ἀπὸ τῶν τουρκοβουλγαρικῶν συνόρων μέχρι τῆς Σαχάρας, διατάξιοι τούτου ἡ διατήρησις τῆς Τουρκίας ἐν Εὐρώπῃ, καὶ ἀντιτίθεται τῷ περιορίσῃ τὴν ἀλβανικὴν χώρας, διατάξιοι τοῦ Αλβανὸς μωαμεθανοῦ ὡς τὸ ἐπικερδέστερον τῶν ἐπαγγελμάτων.

Τί θὰ γίγνωμεν, ἔρωτῶν ἔαντονς οἱ Τουρκαλβανοί, ἐν ᾧ περιπτώσει ἐκλείψῃ τὴς Τουρκίας ἐν τῆς Εὐρώπης;

Εἰς τὸ ἔρωτημά τοῦτο ἀποκρίνονται αἱ ἐν τῆς Αλβανίᾳ ἐγκαίδιδρυμέναι ἀκριβῶς διὰ τὸν σκοπὸν τούτον ἔχειν προπαγάνδαι, ἡ Αὐστριακὴ καὶ ἡ Ιταλικὴ, ἔκαστη κατὰ τὸ ἔαντης συμφέρον, ἡ μέν, δτι ἡ Αὐστρία, δὲ, δτι ἡ Ιταλία θὰ ἴδρυσῃ ἀλβανικὸν Κράτος μέγα, ὑπὸ την προστασίαν αὐτῆς. Ή ἀπόκρισις αὐτη εἶναι ἡ μόνη παρηγορία τῶν Τουρκαλβανῶν διὰ τὴν τυχὸν ἔκλειψιν τῆς Τουρκίας. Αρέσκονται νὰ πιστεύωσιν εἰς τὴν ἰδρυσιν ἀλβανικοῦ Κράτους, ἀντὶ τῆς ἐπικειμένης αὐτῶν βεβαίας ἐθνικῆς καταστροφῆς, καὶ τὸ ὅποιον στέργονται διατάξιοι τούτου ἡ διατήρησις τῆς Τουρκίας ἐν Εὐρώπῃ, καθ' ὃ σον ἡ ἰδρυσις ἀλβανικοῦ Κράτους θὰ περιορίσῃ τὴν ἀλβανικὴν ἐθνότητα ἐντὸς στενῶν καὶ ἀσφυκτικῶν δρίων, δυσκόλως δυναμένην νὰ ἔχῃ ἐντὸς αὐτῶν τὰς υλικὰς ἀπολαυάς, δις ἔχει σήμερον, ἔξαπλουμένην ἀπὸ τῆς Αδριατικῆς Θαλάσσης μέχρι τοῦ Περσικοῦ Κόλπου καὶ ἀπὸ τῶν τουρκοβουλγαρικῶν συνόρων μέχρι τῆς Σαχάρας.

Άλλ' ἡ ἰδρυσις ἀλβανικοῦ Κράτους ἐπὶ τῆς Αδριατικῆς Παραλίας τοῦ Αδρία δὲν εἶναι μόνον ἀσύμφωνος εἰς τοὺς σκοποὺς τῶν δύο γειτονικῶν καὶ ἀντιτίθλων Μεγάλων Δυνάμεων, Αὐστρίας καὶ Ιταλίας, ἀλλὰ καὶ εὐάλωτος λεία

τῶν πέριξ αὐτοῦ χριστιανικῶν κρατιδίων, ἀτινα οὐδέποτε συνεβίωσαν εἰρηνικῶς μετὰ τῶν Ἀλβανῶν, καὶ ἄτινα ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἀλβανικοῦ Κράτους θὰ εὑρισκον μίαν νέαν Τουρκίαν, καὶ μάλιστα μικρὸν καὶ ἀσθενῆ, ἵνα ἔπεινανάβωσι τοὺς κατὰ τοῦ Μωαμεθανισμοῦ ἄγωνας τῶν.

Ἐν τούτοις μὲ δῆλα τὰ ὑλικὰ καὶ τὰ ἡμικὰ συμφέροντα, ἀτινα συνδέουσι τοὺς Ἀλβανούς πρὸς τὴν Τουρκίαν, τόσον καταφανῆ πρὸς τὸν ἀλβανικὸν λαόν, ὥστε ν' ἀποκαλῇ οὗτος τὸν Σουλτᾶνον «μπαμπᾶν» (πατέρα), ἡ ἀντριακὴ καὶ ἡ Ἰταλικὴ Προπαγάνδα κατώρθωσαν διὰ μεγάλων χρηματικῶν θυσιῶν, χάριν τῆς ἔξαγορᾶς τῶν συνειδήσεων, νὰ εὔρωσι προσηλύτους ἐν Ἀλβανίᾳ. Οὕτω ἡ μὲν ἀντριακὴ Προπαγάνδα καριόως ἐν τῇ βορείῳ Ἀλβανίᾳ, τῇ Γκεγκαρίᾳ, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ Δυρραχίου καὶ ἀνω, ἡ δὲ Ἰταλικὴ κυρίως ἐν τῇ γοτύῳ Ἀλβανίᾳ, τῇ Τοσκαρίᾳ, ἀμφότεραι δὲ γενικῶς καὶ ἐν ἐκείνῳ καὶ ἐν τούτῳ τῷ τμήματι τῆς Ἀλβανίας ὑπὲρ τῶν ἴδιων συμφερόντων ἑκάστη ἐργαζομένη, ἀλλὰ πάντοτε ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἴδρυσεως ἀλβανικοῦ Κράτους, ὑπὸ τὴν προστασίαν (protectorat) ταύτης ἡ ἐκείνης τῆς Μεγάλης Δυνάμεως, ἐδημιούργησαν ἡδύματα ἐθνικὸν ἀλβανικόν, εἰς τὸ ὅποιον αἱ προπαγάνδαι αὗται ἀπὸ κοινοῦ ἐνέπενευσαν ἀσπονδον κατὰ τοῦ Ἐλληνισμοῦ μῆσος, ἐκ τοῦ εὐλόγου φόβου, διὰ οἱ Ἀλβανοὶ ἡδύναντο νὰ συμπράξωσι μετὰ τῶν Ἐλλήνων, δπερ θὰ διέλυνεν δῆλας τὰς πολιτικὰς σκευωρίας τῶν προπαγανῶν τούτων.

Αἱ δύο αὗται Προπαγάνδαι ἴδρυσαν ἡ μὲν ἀντριακὴ γερμανικά, ἡ δὲ Ἰταλικὴ Ἰταλικὰ σχολεῖα ἀνὰ τὴν Ἀλβανίαν, ἐν οἷς διδάσκεται καὶ ἡ Ἀλβανικὴ. Οὕτω ἴδρυθησαν δύο γερμανικαὶ σχολαὶ ἐν Σκόδρᾳ, ἐξ ᾧ ἡ μία ἐμπορικὴ ἡ ἐτέρα γλωσσική, μὲ ἐκατὸν περίπου μαθητὰς ἑκάστη, μία ἐν Τυράννοις μὲ πεντήκοντα μαθητάς, ἀπαντας μωαμεθανούς, μία ἐν Δυρραχίῳ μὲ ἐκατὸν περίπου μαθητάς, μία Ἰταλικὴ σχολὴ ἐν Σκόδρᾳ, μὲ ἐκατὸν πεντήκοντα μαθητάς, ἐτέρα ἐν Δυρραχίῳ μὲ ὅγδοηκοντα μαθητάς καὶ ἀλλή ἐν Αὐλῶνι μὲ ἀλλούς τόσους περίπου. Ἐν Δυρραχίῳ ἴδρυθη καὶ Ἰταλικὴ Τράπεζα, παρέχουσα πλείστας εὐκολίας εἰς τὸν πτωχὸν ἀλβανικὸν λαόν.

Αἱ κατὰ τοῦ Ἐλληνισμοῦ σκευωρίαι τυγχάνουσιν ἔργον κυρίως τῆς Ἰταλικῆς Προπαγάνδας, ὡς δρώσης μᾶλλον ἐν τῇ κάτω Ἀλβανίᾳ καὶ ἐν Ἡπείρῳ καὶ συνεπῶς ἀρχομένης εἰς ἄμεσον σύγκρουσιν μετὰ τῶν Ἡπειρωτῶν καὶ δι' αὐ-

τῶν μεθ' ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ἐξεγείρονται δὲ οὕτω κατὰ τοῦ Ἐλληνισμοῦ οὐχὶ μόνον οἱ μωαμεθανοὶ Ἀλβανοὶ (Τουρκαλβανοί), ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ χριστιανοὶ Ἀλβανοὶ (Ἐλληναλβανοί), οὓς κυριολεκτικῶς δινάμεθαν ἀποκαλέσωμεν ἀλβανογλώσσους Ἐλληνας, οἵτινες ἀπὸ τῆς κατακήσεως τῆς χώρας ὑπὸ τῶν Τουρκῶν καὶ τῆς παραδόσεως αὐτῆς εἰς τὴν διοίκησιν τῶν Τουρκαλβανῶν, ἐν μόνον εἶχον καὶ ἔχουσιν ἴδιαν καὶ τὴν ὑπαγωγὴν τῆς πατρίδος των εἰς τὴν Ἐλλάδα, καὶ τῶν ὅποιων ἀλβανογλώσσων Ἐλλήνων τὸ αἴσθημα ἐξεδηλώθη ἐν τῷ προσώπῳ τῶν ἀλβανογλώσσων Ἐλλήνων Χρηστάκη Ζωγράφου καὶ Εὐαγγέλη καὶ Κωνσταντίνου Ζάππα καὶ ὁ γνωσταί αἱ πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος μεγάλαι γενναιοδωροί. 'Αλλ' οἱ μᾶλλον κατηχηθέντες καὶ οἱ διδιούργηθέντες ἐν τῷ ἀνθελληνικῷ τῶν Ἀλβανῶν μωρῷ ἀγῶνι ὑπὸ τῆς Ἰταλικῆς καὶ τῆς αὐτοτριακῆς Προπαγάνδας, ἡ τελευταία τῶν ὅποιων ἐδημούργησε καὶ τὴν ἐν Μακεδονίᾳ, Ἡπείρῳ καὶ Ἀλβανίᾳ ωμουνικήν Προπαγάνδαν, καὶ ταύτην λυσσωδῆς ἀγωνιζομένην διὰ ξένον λογοιασμὸν κατὰ τοῦ Ἐλληνισμοῦ, εἰναι ἀλβανογλωσσοί τινες Ἐλληνες τῆς ἐπαρχίας Κοριτσᾶς, μερικοὶ τῶν ὅποιων, λησμονήσαντες τὸν ἐθνισμὸν των καὶ τὰς πρὸς τὸν Ἐλληνισμὸν ιερὰς ὑποχρεώσεις των, ἀπὸ φανατικώτατων Ἐλλήνων κατέστησαν ἡδη φανατικάτατοι ἐθνικόφρονες Ἀλβανοί, καὶ οἱ ἀσπονδότεροι ἐχθροὶ τοῦ Ἐλληνισμοῦ. Ἀλβανογλωσσος Ἐλλην ἐκ τῆς ἐπαρχίας Κοριτσᾶς ὑπῆρξεν ὁ ἐφευρέτης τοῦ ἀλβανικοῦ ἀλφαριθμοῦ 1902, δπον ἡλθεν ἐκ Βουκουρεστίου ἵνα κατηχήσῃ οὐ μόνον τοὺς Ἡπειρώτας, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐν Ἐλλάδι ἀλβανογλώσσους Ἐλληνοφράγα τῶν Ἐλληνοφράγων τοῦ Κοριτσᾶς ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἐκδότης ἀλβανικῆς ἐφημερίδος, τῆς *Ντερέτας* ἐν Βενιζελού, διάσημης τῆς Νάτσης, τῆς νῦν ἐν Σόφιᾳ ἐκδιδομένης πρωτοστατησάσης καὶ πρωτοστατούσης ἐν τῷ ἀνθελληνικῷ ἀγῶνι Ἀδαμίδης καὶ δημοσιεύοντες τὴν *Μπέσαν* (Πίστιν) τὴν *Σκιπερίαν* (Ἀλβανίαν) καὶ τὸ *Σκιόπο* (ρεπόπαλον) ἀλβανογλώσσος Ἐλλην ἐκ Κοριτσᾶς τυγχάνει ἐπίσης καὶ δὲ ἐν Αμερικῇ ἐκδίδων τὸ *Κόμπι* Σ. Πέτσης, τοιοῦτος τυγχάνει προσέτι καὶ δὲ ἐν Σόφιᾳ ἐκδίδων τὴν *Σκιπερίαν* Νικ. Λιάκος. Οἰκόληρος δὲ ἀλβανικὸς τύπος, ἦτοι δὲ ἐν

Σόφιᾳ *Ντερέτα* καὶ *Σκιπερία*, δὲ ἐν Αἰγαίῳ *Μπέσα*, *Σκιπερία* καὶ *Σκιόπο*, δὲ ἐν Ιταλίᾳ *Κόμπι*, δὲ ἐν Ιταλίᾳ *Nazione Albanese*, *Alardo d'Albania* *Pro Albania* καὶ ἀλλαχοῦ, δραγανα τῶν ἐνδιαφερομένων προπαγανῶν, μίαν καὶ μόνην ἔχει ἀποστολήν, τὸν κατὰ τοῦ Ἐλληνισμοῦ ἀγῶνα, πολλάκις ἐξικνούμενον μέχρι λυσσαλέων λιβέλλων κατὰ τὸν Ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ τῶν δικαίων αὐτοῦ.

Κατὰ τὸν ἀλβανικὸν τοῦτον τύπον, ὁ Ἐλληνισμὸς εἶναι δ τύραννος τοῦ ἀλβανικοῦ ἔθνους. (Ἐνῷ συμβαίνει τὸ ἐναντίον). Ὁ Ἐλληνισμὸς κατέλαβε τὴν ἀλβανικὴν ἐπαρχίαν... Θεσσαλίαν (.), Ὁ Ἐλληνισμὸς διεκδικεῖ τὰς ἀλβανικὰς ἐπαρχίας, Ἡπείρου καὶ Μακεδονίαν. Ὁ Ἐλληνισμὸς ἐσφερεζίσθη τὴν ἀλβανικὴν θεότητα, Δία τὸν Δωδωναῖον (,), ἐπονομάσας αὐτὸν Ὄλύμπιον, καὶ τὸν Ἀλβανούς ἥρωας Μέγαν *Αλέξανδρον* (,) καὶ Πύρρον (,), κηρύξας αὐτοὺς ἐλληνικούς. Ὁ Ἐλληνισμὸς πολεμεῖ τὴν ἀλβανικὴν γλώσσαν διὰ τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων καὶ τὴν ἀλβανικὴν Ἐκκλησίαν διὰ τὸν Ἑλληνικὸν Πατριαρχείον! Πῶς; καὶ τί; Ἀδιάφορον! Ἡ Ἀλήθεια δὲν ἔχει καμίαν σχέσιν μὲ τοὺς πολιτικούς σκοπούς καὶ τὰς πολιτικὰς ἴδεας!

Εἰς τὴν αἰσχρὰν ταύτην φράσην διερίζεται καὶ ἡ πρὸ τούτους γενομένη δολοφονία τοῦ Ἐλληνος Μητροπολίτου Κοριτσᾶς Φωτίου, ἡς κύριος μοχλὸς ἦτο δὲ Ἀθ. Κωστούρης, πρόφητην Ἐλλην! καὶ ἡ πρὸ τινων μηνῶν ἴδρυσις ἐν Worcester τῆς Αμερικῆς ἀλβανικῆς Ἐκκλησίας, πρὸς ἐκκλησιασμὸν τῶν αὐτόθι ἐκ Κοριτσᾶς ἀλβανοφράγων χριστιανῶν, τέως Ἐλλήνων, πρωτοστατούσης τῆς ἐφημερίδος *Κόμπι*.

Οὐλη αὐτὴ κατὰ τοῦ Ἐλληνισμοῦ τεχνητὴ ἀλβανικὴ σταυροφράγα τῶν ἐν Ἀλβανίᾳ ᩩπείρῳ καὶ Μακεδονίᾳ προπαγανῶν προήλθε κυρίως ἐνεκα τῆς ἀληθοῦς καὶ πραγματικῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἐν τὰς χώραις ταύταις, κεκτημένου:

'Ἐν ᩩπείρῳ μὲν	280 000
» Μακεδονίᾳ δὲ	<u>700.000</u>
	980.000
καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ስλβανίᾳ	150.000
"Ἡτοι τὸ δῆλον	1,130.000

ἀπέναντι 1 μόνου ἐκατομμυρίου *Ἀλβανῶν*, (Τουρκαλβανῶν) ἦτοι:

600.000	'Ἐν ስλβανίᾳ
200.000	» Παλαιὰ Σερβία
120.000	» Μακεδονίᾳ
80.000	» ᩩπείρῳ, τῶν ὑπολοίπων

150 χιλιάδων ὁρθοδόξων *Ἀλβανῶν*, (διότι εἴπομεν, ὅτι ἡ ስλβανικὴ φυλὴ ἀνέρχεται εἰς 1,300.000) καὶ τῶν ἐτέρων ὑπολοίπων 150 χιλιάδων, τῶν καθολικῶν οὐδεμίαν σχέσιν, φιλίαν καὶ πολιτικὴν κοινότητα ἔχοντων μετὰ τῶν Τουρκαλβανῶν.

Ἡ τακτικὴ τῶν ἀλβανιστικῶν τούτων προπαγανῶν συμβαίνει καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτη μὲ τὸ γνωστὸν καθιερωμένον ἀδικὸν ስλβανικὸν Δίκαιον: «Τὸ δικό σου δικό μου καὶ τὸ δικό μου δικό μου». Οὐ μόνον δὲν ἀναγνωρίζουσιν οὗτοι οὐδὲν δικαίωμα τοῦ Ἐλληνισμοῦ ἐν ስλβανίᾳ, κεκτημένου 150 χιλιάδας ἐλληνίζοντος πληθυσμοῦ, ἀλλὰ καὶ διεκδικοῦσι τὴν ᩩπείρον καὶ τὴν Μακεδονίαν ὑπὲρ τῶν ስλβανῶν, διότι κέκτηνται ἐν ταῖς χώραις ταύταις τουρκαλβανικῶν πληθυσμὸν 200 ἐν δῆλω χιλιάδων, ἀπέναντι ስλβανικοῦ ἐν αὐταῖς πληθυσμῷ 980 χιλιάδων!

Τὸ σχέδιον τῶν ἀλβανιστικῶν προπαγανῶν διπλωμάτες εἶναι δ τύραννος τοῦ ስλβανικοῦ ἔθνους. (Ἐνῷ συμβαίνει τὸ ἐναντίον). Ὁ Ἐλληνισμὸς πολεμεῖ τὴν ስλβανικὴν γλώσσαν διὰ τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων καὶ τὴν ስλβανικὴν Ἐκκλησίαν διὰ τὸν ስλβανικοῦ Πατριαρχείον! Πῶς; καὶ τί; Ἀδιάφορον! Ἡ ስλβανία δὲν ἔχει καμίαν σχέσιν μὲ τοὺς πολιτικούς σκοπούς καὶ τὰς πολιτικὰς ἴδεας! Τὸ σχέδιον τῶν ἀλβανιστικῶν προπαγανῶν διπλωμάτες εἶναι δ τύραννος τοῦ ስλβανικοῦ Πατριαρχείου δὲ προπαρασκευάζει ὑπὲρ τούτου Μεγάλης ስλβανίας τὴν ἐπὶ τῆς ስλβανίας, τῆς ᩩπείρου καὶ τῆς Μακεδονίας καθοδον τῶν ἀνταγωνιζομένων Δυνάμεων Αὐτοτριακῶν καὶ Ιταλίας, τῆς μὲν πρώτης καταλαμβανούσης τὴν κυρίως ስλβανίαν, ἐκ τοῦ Αλβανίαν, τῆς δὲ δευτέρας τὴν ᩩπείρον, ἢντας αὐτοὺς μετέρχεται διεκδικοῦσι τὴν Μακεδονίαν, ἀρχή τέτρου δὲ προπαρασκευάζει ὑπὲρ τούτου Μεγάλης ስλβανίας τὴν ἐπὶ τῆς ስλβανίας, τῆς ᩩπείρου καὶ τῆς Μακεδονίας καθοδον τῶν ἀνταγωνιζομένων Δυνάμεων Αὐτοτριακῶν καὶ Ιταλίας, τῆς μὲν πρώτης την καταλαμβανούσης τὴν κυρίως ስλβανίαν, τῆς δὲ δευτέρας τὴν ᩩπείρον, ἢντας αὐτοὺς μετέρχεται διεκδικοῦσι τὴν Μακεδονίαν, τῆς ᩩπείρου καὶ τῆς Μακεδονίας καθοδον τῶν ἀνταγωνιζομένων Δυνάμεων Αὐτοτριακῶν καὶ Ιταλίας, τῆς μὲν πρώτης την καταλαμβανούσης τὴν κυρίως ስλβανίαν, τῆς δὲ δευτέρας τὴν ᩩπείρον, ἢντας αὐτοὺς μετέρχεται διεκδικοῦσι τὴν Μακεδονίαν, τῆς ᩩπείρου καὶ τῆς Μακεδονίας καθοδον τῶν ἀνταγωνιζομένων Δυνάμεων Αὐτοτριακῶν καὶ Ιταλίας, τῆς μὲν πρώτης την καταλαμβανούσης τὴν κυρίως ስλβανίαν, τῆς δὲ δευτέρας τὴν ᩩπείρον, ἢντας αὐτοὺς μετέρχεται διεκδικοῦσι τὴν Μακεδονίαν, τῆς ᩩπείρου καὶ τῆς Μακεδονίας καθοδον τῶν ἀνταγωνιζομένων Δυνάμεων Αὐτοτριακῶν καὶ Ιταλίας, τῆς μὲν πρώτης την καταλαμβανούσης τὴν κυρίως ስλβανίαν, τῆς δὲ δευτέρας τὴν ᩩπείρον, ἢντας αὐτοὺς μετέρχεται διεκδικοῦσι τὴν Μακεδονίαν,

νὰ συμμαχῶσι μετὰ τῶν θανασίμων αὐτῶν ἔχθρῶν, τῶν ἐπιδιωκόντων τὴν ὑπὸ τινα εὐλογοφανῆ τίτλον ζεῦξιν τῆς πατρίδος των ὑπὸ τὸ αὐτοτριακὸν ἀρμα καὶ τὴν κατάληψιν τῆς Ἑλληνικωτάτης Ἡπείρου ὑπὸ τῆς Ἰταλίας, ἡ δοπία Δύναμις οὐδέποτε θὰ συνανιέσῃ εἰς τὴν κατάληψιν τῆς Ἀλβανίας ὑπὸ τῆς Αὐτοτρίας, ἀνευ ἀντισταθμίσματός τινος ὑπὲρ ἑαυτῆς, διότι τὸ παρόντα κατάληψις τῆς Ἡπείρου. Οἱ Ἀλβανοὶ προδυμοποιοῦνται οὕτω νὰ προπαρασκευάσωσι τὸ ἀρτυμα (σάλτσαν), δι' οὗ θὰ μαγειρευθῇ ἡ Ἀλβανία των!

Οἱ Ἀλβανοὶ καταπατῶντες τὰς ἀρχαίας προλήψεις, χάριν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, ἔδει νὰ θεωρῶσι τὸν Ἑλληνισμὸν ὡς τὸν μεγαλείτερον αὐτῶν σύμμαχον, διότι Ἐλληνες καὶ Ἀλβανοὶ ἔχουσι τοὺς αὐτοὺς ἔχθροντας καὶ τοὺς αὐτοὺς κινδύνους. Οὕτως ἔδει νὰ θεωρῶσι καὶ οἱ Ἐλληνες τὸν Ἀλβανισμόν. Δυστυχῶς δύναται τὰ ἔθνη ταῦτα ὑπελείφθησαν ἐν τῇ κατανοήσει τῶν ἀληθῶν αὐτῶν συμφερόντων, ἀφῆσαντα ἐλεύθερον τὸ πεδίον τῆς δράσεως εἰς τὸν ἑνόντα, καὶ οἱ μὲν Ἐλληνες, μὴ δυνηθέντες νὰ χαράξωσιν ἰδίαν καὶ ὑγια πολιτικὴν περὶ Ἀλβανίας, ἔθεωρησαν τοὺς Ἀλβανούς, διὰ τοὺς ἔθεωρουν, τοὺς Ἡπειρώτας, τοὺς Μακεδόνας, τοὺς Θράκας κλ. ὑπηκόους τῇ Τουρκίᾳ Ἐλληνας, δηλαδὴ ἀλυτρώτους δμογενεῖς, καὶ ἔξεδήλουν πρὸς αὐτοὺς τάσεις καὶ σκοποὺς ἐνώσεως τῆς Ἀλβανίας μετὰ τῆς Ἑλλάδος, ἐνῷ ἔδει νὰ θεωρῶσιν αὐτοὺς ἀπλῶς ὡς φίλον καὶ γείτον ἔθνος, νὰ κατηχῶσιν αὐτοὺς εἰς τὸν ὑπὲρ τῶν δύο Μεγάλων Δυνάμεων Αὐτοτρίας καὶ Ἰταλίας προπαρασκευαζόμενους διὰ τὴν Ἀλβανίαν κινδύνους, ν' ἀναπτύσσωσιν αὐτοῖς τὰ σωτήρια ἀγαθὰ ἐκ μιᾶς στενῆς Ἑλληνοαλβανικῆς συνεννοήσεως, ἥτις τὴν μὲν Ἀλβανίαν θὰ ἔξησφάλιε, τὴν δὲ Ἑλλάδα θὰ ἐδιπλασίαζε κατά τε τὴν δύναμιν καὶ τὴν σημασίαν ὡς παράγοντα ἐν τῇ Χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου, ἐπιμελῶς ἀποφεύγοντες καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἰδέαν τῆς ἐνώσεως τῶν δύο χωρῶν κατὰ τὸ δυαδικὸν σύστημα τῆς Αὐτοτρούγγαρίας, τὸ δοπίον, τὸ μὲν δὲν εἶναι εὔκολον, τὸ δὲ διότι οἱ ἔχθροι ἀμφοτέρων τῶν ἔθνῶν, Ἑλληνικοῦ καὶ ἀλβανικοῦ, ἔξεμεταλλεύθησαν, παραστήσαντες τὴν Ἑλλάδα ὡς τρέφουσαν κατακτητικὸν ἐπὶ τῆς Ἀλβανίας σκοπούν. Οἱ δὲ Ἀλβανοὶ, παραπεισθέντες καὶ ἀπατηθέντες ὑπὸ τῶν ἐπιδιωκόντων τὴν κατάκτησιν τῆς πατρίδος των Αὐτοτριακῶν καὶ Ἰταλῶν πρωτόδρων, οὐχὶ μόνον δὲν ἐτήρησαν μὴ ἔχθρικὴν στάσιν πρὸς τοὺς Ἐλληνας, ἀλλὰ τούναντίον, συμμαχήσαντες μετὰ τῶν ἔχθρῶν

αὐτῶν, οἵτινες τυγχάνουσιν ἐν ταῦτῷ καὶ ἔχθροι τῶν Ἑλλήνων, ἐγένοντο δογανά αὐτῶν καὶ καταδιώκουσιν ἀσπόνδως τὸν Ἑλληνισμὸν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ, τῇ Ἡπείρῳ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Τουρκίας, ἵδιαίτατα δὲ ἐν Ἡπείρῳ, διότι Ἐλληνισμὸς κυριολεκτικῶς ὑφίσταται ἔξιλοθρευτικὴν καταδίωξιν παρὰ τοῦ διοικοῦντος αὐτὴν Ἀλβανισμοῦ.

Οἱ Ἀλβανοί, πρὸ τοῦ βεβαίου καὶ μεγίστου κινδύνου, δοτις ἀπειλεῖ αὐτοὺς ὡς ἔθνος, καὶ δοτις δὲν εἶναι τόσον ἐγγὺς διὰ τὴν ἐλεύθεραν Ἑλλάδα, ἥτις δυνατὸν ν' ἀπολέσῃ τὰς πρὸς βορρᾶν Ἑλληνικὰς ὑπὸ τὴν Τουρκίαν ἐπαρχίας τῆς. Θὰ ζήσῃ δύμως, ἔστω καὶ κακῶς ἐντὸς τῶν στενῶν τῆς δρίων, χωρὶς νὰ καταστῇ ποτε γεωγραφικὴ ἔκφρασις, οἱ Ἀλβανοί, λέγω, ὡφειλον πρῶτοι νὰ ἐπιζητήσωσι τὸν μετὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ συνασπισμὸν των, ὡς μᾶλλον ἐνδιαφερόμενοι καὶ μᾶλλον κινδυνεύοντες, πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των ἐπικρεμάμενου φοβεροῦ κινδύνου, ἀμα τῇ ἐξ Εὐρωπῆς μποτιθεμένη ἔκλειψει τῆς Τουρκίας, καὶ οὐχὶ νὰ ἐπιχειρῶσι ν' ἀπογυμνώσωσιν αὐτὸν Ἑλληνικωτῶν ἐπαρχιῶν πρὸς δῆφελος καὶ διὰ λογαριασμὸν τῶν ἰδίων αὐτῶν ἔχθρων, διότι τὸ ἔθνικὸν αὐτῶν συμφέρον δὲν εἶναι νὰ κατακτηθῶσιν ὑπὸ ταύτης ἥ ἔκεινης τῆς Δυνάμεως καὶ ν' ἀπολέσωσι τὸν ἔθνισμὸν αὐτῶν, διὰ διετήρησαν ἐπὶ χιλιετρούς ἡδη, ἀλλ' ἵνα ἐν τῷ μέλλοντι διακανονισμῷ τοῦ ἀνατολικοῦ ζητῆματος ἀποτελέσωσι καὶ αὐτοὶ δμάδα, ἔθνικήν, ἰδίαν καὶ ἀνεξάρτητον, ἥτις δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀνευ τοῦ μετὰ τῆς Ἑλλάδος πολιτικοῦ αὐτῶν συνασπισμοῦ. Ἐπομένως, Ἐλλὰς ἴσχυρὰ καὶ μεγάλη εἶναι ἔρεισμα, εἶναι ἀσφάλεια, εἶναι ἐγγύησις διὰ τὴν ὑπαρξίαν καὶ τὴν αὐτοτέλειαν τῆς Ἀλβανίας, πᾶσα δὲ καθ' Ἑλληνικῶν χωρῶν ἐνέργεια τῶν Ἀλβανῶν εἶναι αὐτὸ τοῦτο ἔθνικὴ αὐτοκτονία. Ο σημερινὸς Ἑλληνικὸς ἀγῶνας κατὰ τοῦ Σλαυτισμοῦ, οὗτον διορυφόροι τυγχάνουσιν, ἀφ' ἐνδέ μὲν ἡ Αὐτοτρία, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἡ Ρωσία, εἶναι συνάμα καὶ ἀγῶν ὑπὲρ τῆς Ἀλβανίας. Ἀλβανία αὐτόνομος καὶ ἐλεύθερος, — ἐννοεῖται καθαρὰ Ἀλβανία καὶ οὐχὶ Ἀλβανο-Ἡπειρο-Μακεδονία — ἥ τουρκικὴ ἐπαρχία, διὰ τοῦτο διορυφόροι τυγχάνουσιν, θὰ εἶναι πάντοτε πρόχωμα ἴσχυρὸν μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Αὐτοτρίας. Ἀλλὰ θὰ δυνηθῶσι νὰ ἐννοήσωσι τοῦτο οἱ καταρραφαδιουργούμενοι κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ Ἀλβανοί, οἱ τὸν δλεθρόν τῆς ἰδίας αὐτῶν πατρίδος προπαρασκευάζοντες; Πολὺ τὸ ἀμφιβάλλω. Κατὰ τὴν γνώμην μου, οἱ Ἀλβανοί, καὶ ὡς ἐκ τῆς

στροφῆς, διότι λέγεται **Αὐτοτριακὴ κατοχὴ**. Οἱ ἔχοντες ωτα ἀκούειν, ἀκούετωσαν!

X. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

Σημείωσις. Ο συγγραφέυς, καίτοι γράφων κατὰ τῆς Ἱταλικῆς Προσταγάνδας, τυγχάνει εἰς τὸν ἐνθουσιωδεστέρων φιλιταλῶν πεποιθῶς διὰ τὸν ίταλικὸν λαός εἶναι πάντη ξένος πρὸς τὴν Ἰμπεριαλιστικὴν πολιτείαν μεγαλομανῶν τινῶν Ἰταλῶν πολιτικῶν.

ΑΠΟ ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ ΑΔΕΡΦΟΥ

'Αφιερωμένο στὸν ἀδερφό τὸν ξενητεμένο.

Καὶ κάπον ἐσάλεψε ἔνα βλέφαρο

Καὶ κάπον ἐλάγκεψε ἔνα ἄστέρι,

Καὶ πρὸς τὸ μεσονύχτι τὸ ἀδοξο

Καὶ πρὸς τὸ ἀνήλιο μεσημέρι

Μιὰ ἀχνὴ φωνή, φωνούλα γνώριμη

Πίσω ἀπ' τὸν τοῖχο κλαίει,— πίσω ἀπ' τὴν πόρτα,

Κι ὁμένα δι τοῖχος εἶναι ἀσάλευτος

Κι ὁμένα ἀχάλαστη εἶναι ἡ πόρτα.

Βρῆκε ἀδειὰ κι ἀράδα τὸ στοιχεῖο

Κατὰ τὸ σκεπρό τὸ παραδύοι

Κ' ἥρθε μέσα κ' ἔγυρε κ' ἐπλάγιασε

Στὸ πλευρὸ τοῦ ὄλακριβού μας Κύρο.

Μὰ ὡς ποὺ νὰ καλοπροφτάσῃ ἡ γορῆ

Νὰ γνοιαστῇ τὸν κακομονσαφίρη,

Στὸ λαμὸ δι βραχηνᾶς τοῦ ἀρρώστου ἐπήδησε

Κ' ἔσπασέ μας τὸ ἀργυρό κρόντηρι.

Στὸ χρυσοπράσινο γιαλλ ἐγιαλίστηκε

Καὶ τάγραφτο γραφτό σου ἐκεῖ δὲν εἶδες,—

Στὸ ἀρρώστον τραγουδιοῦ τὸν ἥχο ἐμούδιασε

Τὸ μαγικὸ γιαλλ ποὺ πιὰ δὲν εἶδες.

Ἄλλοι κι ἄλλοι, τὰ κάλη σου ἐλιμπίστηκαν

Ἀνήλιαγες ἔωδιές δοξαροφρύνδες,

Διπλᾶ καὶ ζερβοδύναμα ἀμποδέσανε—

Στάγριδη! — τὸ γραφτό ποὺ πιὰ δὲν εἶδες.

Μπῆκε δι βρούμας στοῦ ἀρρώστου τὸ κελλὶ

Καὶ ἔρριξε ἀπὸ τὸ εἰκονοστάσι τὸ καντῆλη.

Ψάχνει νὰ φτάσῃ ἡ μάντα στὸ παιδί

Καὶ πράχγει χάμου τὸ χλιαρὸ φυτῆλη.

— Ἅλλοι κι ἄλλοι, κακό πολὺ σημάδι,

Τέτοια βραδειὰ νὰ ωπισθῇ τὸ λάδι! ..

Μαδιέται, ψάχνει στὰ στραβὰ καὶ λέει,

Πιάνει ἔνα χέρι κρύο, τὸ φιλεῖ καὶ κλαίει.

Καὶ ἐκόπηκε στὸ ὠραῖο τὸ στόμα

Τὸ ἀνείπωτο τὸ παραμῆνι

Γιὰ τὸ ξανθὸ τὸ παληκάρι
Ποὺ μαγεμένο ἀποκοιμήθη.

Καὶ ἀστόχησαν τὶς μελωδίες
Τὶς μυστικὲς τάχνα τὰ χεῖλη.
— Κάτι πλατειὰ σὰ χαμογέλια
Πιὰ δὲν θὰ φέρουν τὸν Ἀπούλη.

Καὶ τώρα, ωἱμέ, ποιὸς θάποσώσῃ
Τὸ ἀνείπωτο τὸ παραμῆνθι
Γιὰ τὸ ξανθὸ τὸ παληκάρι
Ποὺ μαγεμένο ἀποκοιμήθη;

Δαφνόκλαδα καὶ λουλουδίες στὰ ἀχνόξανθα μαλλιά σου
Καὶ νεραντζάνθια ἀμάραντα καὶ ἔωτικὰ ἐμαδοῦσαν.
Μὰ δπως σοῦ ἔγαμπροστόλιζαν τὴν ὄρια λεβεντιά σου,
Σ' ἔλουςαν, σ' ἔχτενίζανε, σ' ἔγλυκοτραγούδουσαν
Πεντάμορφες, καλότυχε, κι ἀγνὲς καλοκυράδες,—
‘Ως ποὺ νὰ πᾶν μὲ ποὺ νάρθοῦν, χωρὶς νάργοπορήσουν,
Γοργοὶ καὶ καλοπόρθυμοι τοῦ γάμου οἱ καλεστάδες
Στάρχοντοσπίτια τῆς Ζωῆς, νὰ κοντοπροσκυνήσουν,
Νὰ φέρουν τ' ὄριο κάλεσμα στὴν κόρη ποὺ προσμένει
Λαμπρόθωρη τοιανταφυλλιά, μηλιά καμαρωμένη,—
Μιὰ πόρτα ἀνοίγει δλότρεμη· κι ἀκάλεστος κουμπάρος,
Πρὸιν ἔρθη ἡ νύφη κι ὁ παπᾶς, πρὸιν ἔρθουν οἱ καλεσμένοι,
Μπαίνει, σοῦ ἀλλάζει στέφανο γοργὰ σφαλεῖ καὶ βγαίνει
Κι ἀφίνει ξόδι τὴν χαρὰ ξοπίσω τον ὁ κονροσάρος.

Χαμός κι δπον ἀστραψε ἔβρεξε φλογιδὸ στὸ περιβόλι.
Κι ἀν σύ, ἄμοιρη, νυχτόημερα κι δλαγρυπνᾶς καὶ μένης
Κι ἀνοιχτὰ πάντα τὰ κλειδιὰ κρατᾶς στὴν ἄγια κορήνη,
Συλῆθρες ποιίζεις κι ἀραμνονος κι ἀσπάλαχτα καὶ βάτα
Κι δσο κι ἀν συχνορραΐης το τὸ ἀκάρπερο κηπάρι,
Τὸ ἀσβολερὸ καὶ κάφαλο, βραγιές δὲν θὰ βλαστήσῃ
Τὰ βάγια, τὰ δαφνόχαρα στεφάνια τοῦ ἀκριβοῦ μας,
Ποὺ πρασινόφαντα ἔλαμπαν μὲ τὶς χαρὲς τοῦ Ἀπούλη.
Μόνο στῆς “Ἄρνας τὶς πηγὲς ἀνθοῦν τὰ μαῶρα κρῆνα
Κι ἀλλοὶ στὸ φύτρο ποὺ ἔπεσε στῆς Δησμονιᾶς τοὺς κήπους.

Καὶ στὸ ἄγριο, τὸ τυραννικό μουν, ἀργὸ ξενύχτι,
Ποὺ ἄχνα πνοὴ γύρω ἡ ζωὴ δὲν ἀνασαινεῖ,
Καὶ στὴ φριχτὴ ἀγκαλιὰ ἀπονύχτιου πνίχτη
‘Αταλη ἡ πλάση ἀπολονφάζει ἀφιονισμένη,
Στὶς φάτνες τὶς οὐρανικές σου δρμάει δ πόνος
Καὶ στὴν ψυχή, ποὺ ἄμιος βωμὸς μέσα καὶ θρόνος
Τοῦ μαρτυρίου σου, ὡς καλέ, κρατάει λήμέρι,
Νυχτόδρεπα ἀνθη, ἀστερολούλουδα ἀν δὲν φέρῃ,
‘Απόκοτα δμως κατεβάζει μουν ἀπ' τὰ ὑψη
Τὴ δύναμι, τὴ δύναμι ποὺ φέρνει ἡ θλῖψι.

ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΨΥΧΩΝ

ΑΝΔΕΡΣΕΝ — ΡΥΔΥΑΡ ΚΙΠΛΙΓ — ΙΟΥΛΙΟΣ ΡΕΝΑΡ

Εδιαβάσατε ίσως τὰς ὁραιάς ιστορίας φωκῶν, λύκων καὶ ἔλεφάντων τοῦ κ. Ρύδναρ Κίπλιγγ. Ἐχουν τοῦτο τὸ ἀξιοθάμυμαστον δτι ἡ ψυχολογία τῶν ζώων εἰνε εἰς αὐτὰς εὐλογοφανῆς καὶ ζωντανῆ. Ναὶ μὲν ὁ συγγραφεὺς κατὰ συνθήκην ἀπαραιτήτον, ἀποδίδει εἰς αὐτὰ τὴν γλῶσσαν μας, τὰς λέξεις μας, τὴν σύνταξίν μας, ἀλλ' ἀφ' ἔτερου φαίνεται δτι δὲν τὰ παρουσιάζει νὰ ἐκφράζουν, — διὰ λεξιογίου ἄλλως τε ἀπλοῦ καὶ πολὺ περιωρισμένου — παρὰ μόνον τὰς ἐντυπώσεις καὶ τὰς ἰδέας ποὺ εἰνε πράγματι δυνατὸν νὰ ἔχουν. Λέγει κανεὶς ἀναγινώσκων τὸν συγγραφέα αὐτόν:

— Ναὶ, τοιαῦτα θὰ εἰνε τὰ δύνειρα καὶ αἱ τέρψεις ἐνὸς ἔλεφάντος. Τοιαῦτη ἡ πεῖρα, ἡ σύνεσις καὶ αἱ σκέψεις ἐνὸς λύκου. Τοιαῦται αἱ ἐντυπώσεις καὶ οἱ λογισμοὶ μιᾶς φώκης, καὶ ἀν μία φώκη εἰνε τολμηρὰ καὶ ἥρωϊκὴ θὰ εἰνε ἀκριβῶς καθ' ὃν τρόπον εἰνε τοιαῦτη ἡ ἀξιότιμος φώκη τοῦ Κίπλιγγ.

Τὸ μυθιστόρημα τοῦτο τῶν ζώων μᾶς ξεκουράζει λίαν ἐπιτυχῶς ἀπὸ τὸ αἰώνιον μυθιστόρημα τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου καὶ τῶν καχεκτικῶν ἡ πεφυσιωμένων αἰσθημάτων των. Ἀλλως τε ὁ ἄγγελος συγγραφεὺς δὲν ἔξογόνει ποσῶς τὴν νοημοσύνην τῶν χαριτωμένων ζώων του, ὅπως καὶ οἱ μυθιστοριογράφοι τοῦ συρμοῦ δὲν μᾶς ἔξογκονται τὰς αἰσθητικὰς ἐπιπλοκὰς τῶν ἥρωών των καὶ ἥρωΐδων των, λεσχιδέων καὶ γυναικῶν τῶν αἰθουσῶν. Ο Κίπλιγγ εἰνε τούλαχιστον ἐπίσης «ἀληθινός», ἀλλὰ πόσον ὑγειέστερος, τονικώτερος, ἐνδυναμωτικώτερος!

Ἀφοῦ αἱ ἐντυπώσεις καὶ αἱ ίδεαι τῶν ζώων του ἔξαρτῶνται δῆλαι ἀπὸ τὸ φυσικὸν «περιέχον», μᾶς κάμνει νὰ ζῶμεν μαζὶ μὲ αὐτὰ τὴν μυστηριώδη ἐλευθέραν ζωὴν τῶν πολικῶν θαλασσῶν ἡ τῶν δρυμῶν καὶ τῶν παρθένων δασῶν οὕτως ὥστε ἀπολαύομεν τοῦ «παγῶνος» ὡς αἱ φῶκαι, καὶ τοῦ «λόγγου» ὡς οἱ λύκοι, αἱ τίγρεις καὶ οἱ ἔλεφαντες. Καὶ αἱ περιγραφαὶ του, καταπληκτικῶς ἐπακριβεῖς, εἰνε ἀνεύ ἀνίας, διότι διατελοῦσι πάντοτε εἰς σχέσιν στενήν καὶ ἀμεσον μὲ τὰς διαφόρους διαθέσεις τῶν ζώων καὶ διότι πάντοτε διὰ μέσου τῶν διαθέσεων τούτων αἰσθανόμεθα τὸ περιβάλλον «τοπίον».

Πάντα ταῦτα εἶνε ἀρκούντως καὶνά. Ἄν αὖτε κανεὶς τὰς ἀρχὰς τοῦ φιλολογικοῦ εἴδους ἐπὶ τοῦ δποίου δ Ἀγγλος αὐτὸς τῶν Ἰνδιῶν ἀπέθηκε σφραγίδα τόσον ἴσχυράν καὶ τόσον πρωτότυπον, δὲν θὰ ἥδυνατο ν' ἀναφέρῃ, φρονῶ, ἡ τὸν Λαφονταίνον, τὸν Ἀνδερσεν (καὶ, ἀν θέλετε τὸν Τουσσενήλ, τὸν δποίον διολογῶ δτι ἐλάχιστα ἀνέγνωσα).

Ἄς τὸ εἴπωμεν εὐθὺς ἀμέσως εἰς ἀραιότατα σημεῖα καὶ ἀπὸ ὅλως παροδικὰς καὶ τυχαίας συμπτώσεις τῆς φαντασίας του, ἡμπορεῖ δ Λαφονταίνος νὰ ὑποληφθῇ ὡς δ λίαν ἀμέσος πρόδρομος τοῦ Ρύδναρ Κίπλιγγ. Ἐν γένει, τὰ ζῷα τοῦ Λαφονταίνου ἀπλῶς παρέχουσι τὰ δνόματα αὐτῶν εἰς τοὺς διαφόρους τύπους τῆς ἀνθρώπινου κοινωνίας ἔχουσι κακίας καὶ πάθη ἀνθρώπινα καὶ λέγουσι λόγους καθαρῶς ἀνθρώπινους. Ο Λαφονταίνος εἰνε τόσον δλίγον προσεκτικὸς ἡ τόσον δλίγον εὐσυνείδητος ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, ὥστε ὑπὸ τὴν πρόφασιν δτι δ Αἴσωπος τὸ ἔπραξε πρὸ αὐτοῦ, δὲν διστάζει νὰ προϋποθέτῃ κοινωνικὰς σχέσεις μεταξὺ τῆς «περιστερᾶς καὶ τοῦ μήρυμυκος», ἡ ἐταιρικὰς σχέσεις μεταξὺ «τῆς ἀγελάδος, τῆς αἰγάλος, τοῦ προβάτου καὶ τοῦ λέοντος».

Θὰ ἥδυνατο κανεὶς νὰ μετρήσῃ εἰς τὰ δάκτυλα τὰς σελίδας εἰς τὰς δποίας τὰ ζῷα παρ' αὐτῷ δρῶσιν ὁς ζῷα καὶ κατὰ τρόπον ἀνάλογον καὶ σύμφωνον μὲ τὴν φύσιν των, μὲ τὰ ἐντικτά των καὶ μὲ τὰς γνώσεις των, γνώσεις ζώων. Τοιοῦτοι εἶνε, ἡ περίπον, οἱ μῦθοι οἱ τιτλοφρούμενοι Γαλῆ καὶ Γηραιός Μῆνος· Συμβούλιον τῶν Μνῶν Χελιδῶν καὶ Μικρὰ Πτηνά· Οἱ δύο Πετεινοί, καὶ ἀκόμη καλλίτερα, οἱ Κόρυκοι οἱ Ποτικοί καὶ δ Αλγαλιός οἱ Αὔροι Ποντικοί ἡ Ἀλώπηξ καὶ τὸ Όρον.

Ἀλλὰ νομίζω δτι δῆλοι δῆλοι εἰνε αὐτοί.

Ο ἀληθῆς πρόδρομος ἐνταῦθα εἰνε δ καλοκάγαθος, δ λεπτότατος καὶ γλυκύτατος Ἀνδερσεν. Αὐτὸς γνωρίζει τὰ ζῷα καὶ τ' ἀγαπᾶ. Διαβάζει μέσα εἰς τὴν ψυχὴν τῶν πελαργῶν, τῶν κύκνων, τῶν χελιδόνων, τῶν κυνῶν, τῶν νησιών, τῶν ἀσπαλάκων, τῶν ποντικῶν, τῶν βατράχων καὶ τῶν σαλιάγκων, καὶ τοῖς ἀποδίδει

αισθήματα καὶ σκέψεις ἀγχινουστάτης δόμοια-
ληθείας.

Θέλετε νὰ μάθετε ποίαν ίδεαν σχηματίζει
περὶ τῆς Αἰγύπτου ἔνας πελαργός; (Μετα-
φράζω μετάφρασιν γερμανικήν).

«Υπάρχουν ἐκεῖ, λέγει ὁ πελαργός, μεγά-
λαι λίθινοι οἰκίαι μὲ τρεῖς πλευρὰς καὶ αἱ
δόποιαι ἀπολήγουν εἰς ὅξυν, καὶ ἔνας ποταμὸς ὁ
δόποιος ἔξερχεται τῆς κοίτης του καὶ καλύπτει
τὴν χώραν μὲ ίλιν. Περιπατεῖ κανεὶς μέσα εἰς
τὴν ίλιν ἀντὴν καὶ τρώγει βατράχους κατὰ
βούλησιν».

Καὶ τί λέγετε περὶ τῆς «ἀπόψεως» αὐτῆς
τῆς ψυχολογίας τῶν σαλιάγκων;

«Εἶχον ἀκούσῃ νὰ λέγουν δτι εἰς τὸ ἄκρον
τοῦ πάρκου ὑπῆρχεν ἔνας πύργος. Ἐκεῖ ἐψήνετο,
κανεὶς οὔτω ἐγίνετο κανεὶς κατάμαυρος καὶ
τότε ἐτοποθετεῖτο ἐπὶ ἀργυροῦ πινακίου. Δὲν
ἥξευραν ἀκριβῶς τί ἐσήμαινε τοῦτο, ἀλλὰ ἔν-
στικτον μυστηριώδες τοῖς ἔλεγεν δτι ἐπρόκειτο
περὶ πράγματος λίαν τιμητικοῦ».

Ο "Ανδερσεν, εἶνε ἀληθές, δὲν εἶνε ἡ ὁ ψυ-
χολόγος τῶν κατοικιῶν ζώων, τῶν μετριο-
φρόνων ζώων. Δὲν ἔχει ποσῶς τὴν μεγαλο-
πρεπῆ φαντασίαν τοῦ Κίπλιγγ, τοῦ ποιητοῦ
αὐτοῦ τῶν ἀγριμάτων. Ἀλλὰ πόσην λεπτότητα,
πόσην τρυφερὰν φαιδρότητα, πόσην συμπλάνειαν
ἔχει δι' ὅλα τὰ πλάσματα! Εἶνε ὁ ἀγνὸς Φραγ-
κῆσκος d' Assise λέγων παραμύθια εἰς τὰ παι-
διά.

Απαράλλακτα δπως ἔλκει μετ' ἀγάπης, —
μετὰ τόσης ἀγάπης ὥστε τὸ πιστεύει κανεὶς, —
τὴν ψυχὴν τῶν ζώων πρὸς τὴν Ἰδικήν μας,
οὔτω καὶ ὑποβάλλει τόσῳ ἥδεως εἰς τὰ φυτὰ
τὴν ψυχὴν τῶν οὔτως ἔξανθρωπισθέντων ζώων
ὥστε σχεδὸν πιστεύει κανεὶς τὰς περιπετείας
καὶ τὰ μυστικὰ αἰσθήματα τοῦ ἀνθισμένου ἔ-
κεινου κλάδου τῆς μηλέας ποὺ ἔμισει τὰς φε-
νόνκουλας καὶ ποὺ ἀνεγνώρισε τὸ σφάλμα του,
ἡ τοῦ μικροῦ ἔκεινου ἐλάτου τὸ δόποιον ὠ-
νειρόπόλει νὰ γίνη ἵστος πλοίου τὸ δόποιον
ὑπῆρχε μίαν ἐσπέραν, Δένδρον Χριστουγεννιά-
τικον καὶ τὸ δόποιον φιφθὲν εἰς μίαν γωνίαν
κάποιας ἀποθήκης ἔξηκολούθησε νὰ ὀνειρο-
πολῇ καὶ νὰ ἐλπίζῃ, παρηγορούμενον ἀπὸ τὸ
ἐκ χρυσοχάρτου ἄστρον τὸ ἀπομεῖναν εἰς τὴν
κορυφὴν του, μέχρις οὐ κάποιος ὑπηρέτης τὸ
μετέβαλεν εἰς κανοσσῆκλα.

Καὶ, μετὰ τὸ μυθιστόρημα τῶν ἀλόγων ζώων
καὶ τῶν φυτῶν, ἴδον τὸ μυθιστόρημα τῶν
συνήθων ἀντικειμένων, τῶν ἐπίπλων, τῶν οἰ-
κιακῶν ὀργάνων καὶ σκευῶν. Δὲν ἥξενρω πῶς

τὸ κατορθόνει δικαίωμα αὐτὸς Δανός,
ἄλλα διεγείρει τὸ ἐνδιαφέρον μου ὑπὲρ τῶν
πόδων, τῶν ματαιοδικῶν, τῶν χιμαιρῶν, τῶν
ἀπογοητεύσεων ἐνδὲ πυρείου ἢ μᾶς τειοδόχης
ὅσῳ ἄλλοι διεγείρουσιν αὐτὸν ὑπὲρ τῶν περι-
πετειῶν τῶν δόμοιων μου, — αἱ δόποιαι εὐρί-
σκονται νὰ εἴνε, κατὰ βάθος, σχεδὸν αἱ αὐταὶ.

Διότι, ἀκόπως μετατρέπει εἰς σύμβολον τὴν
Ιστορίαν τῶν ἀψύχων δύνων, διὰ λεπτοτάτης
προσαρμόσεως τῶν αἰσθημάτων τὰ δόποια τοῖς
ἀποδίδει εἰς τὴν μορφὴν αὐτῶν ἢ εἰς τὴν ὑλὴν
ἔξι ἢ εἰνε πλασμένα. "Ω, αἱ παγεραὶ καὶ μυ-
χιώταται ἀγαλλιάσεις τοῦ «ἐκ χιόνος ἀνθρω-
πάκου», ὑδονικώτατα διαπεριώμενον ὑπὸ τοῦ
ψύχους καὶ καταμαγευμένον ποὺ αἰσθάνεται
νὰ τρέῃ μέσα του ὁ πάγος! "Ω, αἱ ἄγνοιαι
του καὶ αἱ ἀφέλειαι του, αἱ συνομιλίαι του μὲ
τὸν κύνα τῆς αὐλῆς ὁ δόποιος τὸν διδάσκει
συντόμως τὴν ζωὴν! Καὶ ἔπειτα, τὸ παράδο-
ξον ἔκεινο πάδμος τὸ δόποιον ἐνσκήπτει μέσα
του, ὁ ἔρως ἔκεινος ὁ μυστηριώδης, ὁ μοιραῖος
καὶ φονικὸς πρὸς τὴν θερμάστραν μὲ τὸ ἔρυ-
θρὸν στόμιον τὴν δόποιαν βλέπει διὰ μέσου τοῦ
παραθύρου! «Τὴν πρωΐαν ἔκεινην, αἱ ὕαλοι
τοῦ παραθύρου παραμένουσιν κρυσταλλωμέ-
ναι, καὶ δὲν ἥδυνατο νὰ ἰδῃ τὴν φλόγα. "Ητο
ὁ λαμπρότερος καιρὸς τὸν δόποιον ἥδυνατο νὰ
ἐπιτυμηθῇ ἀνθρωπάκος ἐκ χιόνος. "Ἐπρεπε νὰ
εἶνε εὐτυχῆς, ἀλλὰ δὲν ἦτο! Διότι ἔπασχεν ἀπὸ
πάδος ἔρωτικὸν πρὸς μίαν θερμάστραν ἐκ φα-
γεντιανῆς γῆς» (μία λέξις εἰς τὸ γερμανικό).

Καὶ ἡ ίστορία τοῦ «σταθεροῦ μολυβδίνου
στρατιώτου» ποὺ δὲν ἔχει παρὰ ἐν μόνον σκέ-
λος καὶ ποὺ ἀγαπᾶ τὴν ἀπὸ χαρτὶ καὶ γάζαν
μικρὰν δόχηστρίδα τῆς δόποιας ἡ κυανὴ ταινία
κοσμεῖται ἀπὸ ἐν ἄστρον τοῦ μικροῦ στρα-
τιώτου, ὁ δόποιος πεσὼν εἰς τὸ φεῦρον, ἐπι-
βιβασθεὶς ἀπὸ παιδία ἐπὶ χαρτίνου ἀκατίου,
κατακυλισθεὶς ἐντὸς στομίου, πνιγεὶς ἐντὸς ὑπο-
γόμου, καταπωθεὶς ὑπὸ μεγάλου ἵχθυός παρα-
μένει ἀκλόνητος, μὲ τὸ ὅπλον ἐπ' ὅμου καὶ
ὄνειροπολῶν πάντοτε τὴν ὁραίαν κυρίαν μὲ
τὸ ἄστρον».

Οὔτω, ἀφοῦ τὸ μυθιστόρημα τῶν ἀνθρω-
πων φαινεται ἔξαντληθέν, τὸ μυθιστόρημα τῶν
ζώων καὶ τῶν ἀψύχων μᾶς πρόσοπαλεῖ. Τὸ φι-
λολογικὸν τοῦτο εἰδος ὑπάρχει ἀπὸ τοῦδε. —
(Ἐδιαβάσατε τὰς θαυμασίας Φυσικὰς Ἰστορίας
τοῦ Ἰουλίου Ρενάρ;) «Υπάρχει ἐπὶ τοσοῦτον
ὥστε εἴχομεν ἥδη τὴν παραφδίαν αὐτοῦ εἰς τὰ
«Ἀμορφα ποιήματα» τοῦ Φράγγ Νοαίν. "Ο

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΒΥΣΣΙΝΙΑΝ — Η Α. Μ. ΜΕΝΕΔΙΚ Ο. Β'. ΚΑΙ Ο ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΒΥΣΣΙΝΙΑΝ — ΙΠΠΟΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

Σπόγγος, αἱ Χελῶναι, τὸ Κόκκινο ψάρι, Τὸ τραγοῦδι τῶν 36 Κυριῶν, Τὸ τραγοῦδι τῶν ὁδοντογλυφίδων καὶ τὸ τῶν Τίτλων τῆς 1 Ἰανουαρίου εἶνε ὡς πρὸς τὰ διηγήματα τοῦ Κίπλιγ καὶ ὡς πρὸς τινα παραμύθια τοῦ "Ανδερσεν ὅτι ἡ φάρσα εἶνε ὡς πρὸς τὸ δρᾶμα.

"Οταν ὠρισμένως ἀποκάμωμεν ἀπὸ τὰ βιβλία τὰ διοῖα μᾶς διηγοῦνται τὴν αἰώνιαν Ἰστορίαν τῶν κακιῶν καὶ τῶν Ἐρώτων μας, δὲν

νὰ ἔχωμεν, ἢ νὰ κάμωμεν νὰ ἔσανατεράσουν ἀπὸ τοὺς παιδικοὺς ἐγκεφάλους τῶν ζώων — ἢ ἀπὸ τὴν μυστηριώδη ψυχὴν τῶν φυτῶν ἢ καὶ αὐτῶν τῶν δύντων τὰ διοῖα καλοῦνται ἄψυχα — αἱ ἐντυπώσεις μας, αἱ ἰδέαι μας καὶ τὰ αἰσθήματά μας τ' ἀνθρώπινα, ἀνακαινισμένα, ἐπαναχθέντα εἰς τ' ἀρχικὰ αὐτῶν στοιχεῖα. Θὰ παραστήσουν ἐνώπιόν μας δλόκληρα τὰ Τρία Βασίλεια. Αὐτὸ δὰ μᾶς δροσίσῃ, δλίγον καὶ ἡμπορεῖ νὰ παραταθῇ ἐπὶ τινα χρόνον.

[Μετάφρασις Χ. Θ. Δ.] ΙΟΥΛΙΟΣ ΛΕΜΑΙΤΡ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΒΙΟΝΟΜΙΑΣ

Λειτουργία τῆς διανοίας σπουδαιοτάτη εἶνε ἡ διαίσθησις, ἥτις εἶνε ἰδιότης μᾶλλον τῆς γυναικείας φύσεως. Ἡ διαίσθησις τῆς ἀνδρικῆς διανοίας εἶνε πολὺ διμυδροτέρα. Ἡ γυναικεία διάνοια κέκτηται χαρακτηριστικήν τινα ἰδιότητα νὰ δρᾷ τὰς πραγματικότητας τοῦ ἀρράτου κόσμου. Ἡ ἀνδρικὴ διάνοια κέκτηται χαρακτηριστικήν τινα ἰδιότητα νὰ δρᾷ ἐπὶ τῶν πραγματικοτήτων τοῦ ὀρατοῦ κόσμου. Ὁ δρατος κόσμος καὶ ὁ ἀδόρατος εἶνε ὡσεὶ τὸ δένδρον καὶ αἱ ὄζαι του. Αἱ πραγματικότητες τοῦ ὀρατοῦ κόσμου εἶνε ὡσεὶ αἱ σκιαὶ ἐπὶ τῆς αὐλαίας τοῦ θεάτρου φωτιζομένης ἔσωθεν. Ὅπισθεν τῆς αὐλαίας οἱ ἡθοποιοί εἶνε ὡσεὶ τὰ δύντα τοῦ ἀρράτου κόσμου καὶ οἵπτουσιν ἐπὶ τῆς αὐλαίας τὰς σκιάς των ἀς βλέπομεν. Ἡ γυναικεία διάνοια κέκτηται τὴν ἰδιότητα νὰ ἀντιλαμβάνεται τὰ δύσιθεν τῆς αὐλαίας καὶ αὐτὴ ἡ ἰδιότης εἶνε ἡ διαίσθησις. Ἡ γυναικεία διάνοια ἀντιλαμβάνεται πρᾶξιν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ δράστου πολὺ πολὺ οὗτος σκεφθῆ καν καὶ ἔκτελέσῃ αὐτήν. Χωρὶς νὰ γνωρίζῃ διατί, παθαίνεται ὑπὸ τῆς παρουσίας του ἀν συναντηθῆ μετὰ προσώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ δράστου κυριοφρεῖται πρᾶξις ποιᾶς τινος σπουδαιότητος καλῆς ἢ κακῆς. Ἡ γυναικεία διάνοια ἀναγνωρίζει ἐναργέστερον τὰς μεγάλας ἀληθείας αἵτινες λανθάνουσιν ὑφ' ὅλα τὰ εἴδη τῶν ψηφικειῶν. Ἀντλεῖ δὲ ἀπὸ τῆς Ὕπερτάτης Σοφίας σθένος μετὰ μεγαλειτέρας τελεσφορότητος, διὰ τοῦτο καὶ βαστάζει τὰς θλίψεις της καρτερικώτερον ἢ ὁ ἀνήρ καὶ νοσηλεύει ἀσθενεῖς ἀποτελεσματικώτερον. Ἐν τῇ Ἰστορίᾳ τοῦ πολιτισμοῦ ὁ ἀνήρ ἐσφετερίσθη τὴν κυριαρχίαν τῆς κοινωνίας ἀποκλείσας τὴν γυναικαν διότι, κρίνων ἐκ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΒΥΣΣΙΝΙΑΝ — ΤΑ ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ. ΧΟΡΟΣ ΙΕΡΕΩΝ ΑΒΥΣΣΙΝΩΝ

τῇ ὠρίμῳ ἡλικίᾳ του ὅσον εἶχεν ἀνάγκην αὐτῆς καὶ ὡς βρέφος. Ἡ μήτηρ ἰσχυρόποιει τὸ βρέφος της διὸ τῆς ἀγάπης ἢν τῷ ἐπιδαιφιλεύει. Ἡ ἀληθινὴ ἀγάπη, μὴ λησμονῶμεν, εἶνε ζωὴ καὶ δύναμις. Ἡ τροφὴ δὲν δίδει τόσην ἀκμὴν καὶ δύναμιν ὅσην δίδει ἡ ἀγάπη. Καὶ δταν τὸ βρέφος γίνη ἀνήρ καὶ τότε ἔχει ἀνάγκην τῆς γυναικείας διανοίας. Καὶ τὴν ροφὴ χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ. Ὁ ἔμπορος ὅστις ἐν τῷ γραφείῳ του δραγανίζει τὰς ὑποθέσεις του μετὰ σθένους, ἔχει προηγούμενως ἀπορροφήση ζωὴν ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς γυναικείας διανοίας. Ἡ γυνὴ χρηγεῖ ἀνεπιγνώτως καὶ ὁ ἀνήρ ἀντλεῖ ἀνεπιγνώτως. Καὶ δταν ἡ γυνὴ αἰτῇ γαληνιαίως δῦνηγίαν καὶ φῶς ἀπὸ τὴν Ὅπερτάτην Σοφίαν, πᾶσα δρᾶσις φέρει εἰς αἴσιον πέρας. Καὶ δταν ὁ ἀνήρ ἀναγνωρίζῃ ὅτι ἀντλεῖ δύναμιν ἀπὸ τῆς οὗτος καθοδηγούμενης γυναικός, ἡ δρᾶσις του εἶνε ὡσεὶ γίγαντος, ὡσεὶ θεοῦ τοῦ ἀνδρός βαθμῆδὸν ὑποχωρεῖ εἰς τὸν αἴξοντα σπινθῆρα τοῦ θείου φωτὸς ὅπερ τείνει νὰ διαπεράσῃ τὰ παχέα στρώματα τῆς ἀμαθίας καὶ ὑλοφροσύνης καὶ νὰ διαλάμψῃ μέγα μεγαλωστέ. Τὸ ἀρρεν καὶ τὸ θῆλυ κραταιοῦνται ἀμοιβαίως διὰ τῆς προσηγούσης συζυγίας πρὸς ὅληλα. Τοῦτο καταφαίνεται εἰς πάσας τὰς φάσεις τοῦ βίου καὶ εἰς ὅλας τὰς βαθμίδας τῆς Ὕπαρξεως. Ἀλλὰ καταδηλοῦνται τρανῶτερον ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ σφαίρᾳ ἔνθα διὰ τοῦ ἀληθινοῦ γάμου δημιουργεῖται θαυμάστὸν ὅλον οὐ τὰ δύο ἡμίση εἶνε τὸ ἀρρεν καὶ τὸ θῆλυ. Διὰ τοῦ ἀληθινοῦ γάμου τὸ ζεῦγός τῶν συζυγῶν

εἶνε πανίσχυρον. Ὁ στοχασμὸς ἀμφιτοέρων ἐ-
πιδρῶν ἐπ' ἄλληλων φέρει ἀρμονίαν ἥτις ἔξα-
σφαλίζει ὑγείαν καὶ σθένος, ἀειθαλῆ νεότητα
καὶ αὐξήσουσαν ἀδρόνιαν. Μόνος δὲ ἀνήρ, ἢ
μόνη ἡ γυνὴ δὲν δύναται νὰ κατορθώσῃ ταῦτα.
Πρέπει νὰ εἰνε ἐν συζυγίᾳ καὶ νὰ εἰνε ἀρμό-
δια πρόσωπα δὲ ἀνήρ καὶ ἡ γυνὴ πρός ἄλλη-
λους. Οὕτω συζευχθέντες ἀποτελοῦν διηνεκῆ ἄν-
τλησιν ἴσχυος καὶ φωτός ἀπὸ τὴν ὑπερτάτην
πηγὴν τῆς ζωῆς. Ἡ κοινωνικὴ ἔξελιξις θὰ φέρῃ
τὸν τοιωτὸν γάμον ἡμέραν τινά. Σήμερον τοι-
αῦτα ζεύγη εἰνε διλίγιστα. Οἱ νόμοι τοῦ βίου
ἀγνοοῦνται καὶ παραβιάζονται ἐν τῇ σφαίρᾳ
ταύτη περισσότερον ἢ δυσοῦνται καὶ
παραβιάζονται ἐν οἰαδήποτε ἄλλῃ σφαίρᾳ. Καὶ
συνέπεια εἰνε δτὶ ἐπικρατεῖ συζυγικὴ πακοδαι-
μονία πανταχοῦ.

Δὲν εἶνε ὑγιεινὸς οὐδὲ φυσικὸς ὁ ὑπάρχων διαχωρισμὸς μεταξὺ τοῦ γυναικείου βίου καὶ τοῦ ἀνδρικοῦ. Ἡκιστα δύναται νὰ δονομασθῇ συμβίωσις τὸ ἐπικρατοῦν σύστημα βίου μεταξὺ συζύγων. Ἡ γυνὴ γνωρίζει τὸν συζύγον τῆς ὡς ἐπαγγελματίαν — δικηγόρον, λατρόν, ἔμπορον, ἐργάτην, ήλπ., ἀλλὰ πράγματι ἀγνοεῖ τὸν κόσμον εἰς δὲν ὁ σύζυγός της ζῆ καὶ κινεῖται καὶ ἔστι. Ὁμοίως δὲ ἀνὴρ ὀλίγιστα γνωρίζει περὶ τοῦ οἰκιακοῦ κόσμου τῆς συζύγου, τοῦ πλήρους μόχθων, μεριμνῶν καὶ εὐθυνῶν. Ὅταν συναντῶνται, ἑκάτερος ἔξακολονθεῖ νοεῶσς νὰ ζῆ εἰς τὸν ίδιον κόσμον του διότι ὅπου τις ἔχει τὸν νοῦν του ἔκει πράγματι εὐδίσκεται. Καίτοι τὰ σώματα ἀμφοτέρων εἶνε ἐν τῷ αὐτῷ δωματίῳ, ἐν τούτοις στεροῦνται τῆς παρουσίας ἀλλήλων, διότι οὔτε τὴν γυναικα ἔνδιαφέρουσιν αἱ ἀσχολίαι τοῦ συζύγου ὡς ἀγνοοῦσαν αὐτάς, οὔτε τὸν ἀνδρα ἔνδιαφέρουσιν αἱ φροντίδες τῆς συζύγου ὡς ἀγνοοῦντα αὐτάς. Ἡ συμβίωσις ἀπαιτεῖ παρουσίαν ὅχι μόνον σώματος ἀλλὰ καὶ πνεύματος, ἐπομένως οἱ σύζυγοι θὰ ἥσαν εὐδαιμονες ἐὰν εἴχον πλήρη γνῶσιν ἀλλήλων καὶ ζωηρῶς ἐνδιεφέροντο περὶ τῶν ίδεῶν ἀλλήλων, καὶ ίνα κατορθοῦνται τοιοῦτοι εὐτυχεῖς γάμοι εἶνε ἐπάναγκες νὰ ἀρθῇ ἐκ τῆς κοινωνίας δὲ φραγμὸς μεταξὺ τῶν δύο φύλων. Ὅπως ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ οὕτω καὶ ἐν τῇ ἐφηβικῇ καὶ τῇ ὕδιμῳ τὰ δύο φῦλα δέον νὰ ἐπικοινωνῶσιν ἀκωλύτως. Καὶ δὲν δύναται ἀλλως νὰ γίνῃ καθ' ὅσον βελτιοῦται ἡ ἀνατροφὴ καὶ τὰ ἥθη. Πρόγματι ἡ ἀκώλυτος ἐπικοινωνία εἶνε τὸ ἀποτελεσματικότερον

μέρος τῆς μεθόδου πρὸς βελτίωσιν τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῶν ἡμῶν. Κύκλος ἀνδρῶν μηδαμῶς ἐπικοινωνούτων πρὸς κύκλον γυναικῶν εἶνε κέντρον νοσηρῶν ἐπιδράσεων· ἐπίσης κύκλος γυναικῶν μηδαμῶς ἐπικοινωνούσῶν πρὸς κύκλον ἀνδρῶν εἶνε κέντρον νοσηρῶν ἐπιδράσεων. Τὸ δόρεν ἄνευ τοῦ θήλεος εἶνε σκαιὸν καὶ ἀπάνθρωπον. Τὸ θῆλυ ἄνευ τοῦ ἀρρενος εἶνε δύσοντας καὶ ἀναγνον. Καὶ τῆς φυσιολογικῆς ὑγείας δλεμός εἶνε δ φραγμὸς μεταξὺ δύο φύλων. Οὗτε αὐτοὶ οἱ στάχεις τοῦ ἀγροῦ θὰ γίνουν ἀκμαῖοι ἐὰν ἐπιβληθῇ εἰς αὐτοὺς φραγμὸς μεταξὺ τῶν δύο φύλων, οὕτε τὰ κλήματα τῆς ἀμπέλου, οὕτε αὐτὰ τὰ δρυκτά. Καὶ ἔκει ἀκόμη ὑπάρχει ζωγόνος ἀλληλεπιδρασις ἀρρενος καὶ θήλεος πνεύματος. Ὅταν οἱ σύζυγοι συναντῶνται, πρέπει νὰ συναντῶνται ὅχι μόνον σωματικῶς, ἀλλὰ καὶ πνευματικῶς.

Ἡ πνευματικὴ συνάντησις εἶνε μόνον ἐφικτὴ δταν ἐκάτερος λαμβάνῃ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον περὶ τῆς δράσεως τοῦ ἑτέρου. Ὅταν κατανοηθῇ δ νόμος οὗτος τῆς ἐναλλαγῆς μεταξὺ θήλεος καὶ ἀρρενος πνεύματος, οἱ ἐν γάμῳ βιοῦντες θὰ ἀνέλθωσιν εἰς μέγα ὑψος πνευματικῆς καὶ ψυχικῆς ὑγείας, κάλλοις, συνέσεως καὶ πλούτου. Σήμερον ἀντὶ τῶν ἀγαθῶν τούτων ἔχομεν νόσους, ἀσχημίαν, ἀφροσύνην καὶ πτωχείαν, ἀκριβῶς διότι δὲν κατορθοῦνται ἀρμονικὴ ἐναλλαγὴ μεταξὺ τοῦ ἀρρενος καὶ τοῦ θήλεος πνεύματος. Αὐτῇ ἡ ἐναλλαγὴ εἶνε ἀγάπη, καὶ ἀγάπη κυριολεκτικῶς σημαίνει ζωήν. Ἡ ἔλλειψις τῆς ἀγάπης ἀγει εἰς θάνατον. Δὲν δύναται νὰ δράσῃ οὕτε νὰ ζήσῃ κόσμος γυναικῶν ἄνευ τῆς κινητηρίου δυνάμεως τοῦ ἀρρενος στοιχείου, καὶ δὲν δύναται νὰ δράσῃ οὕτε νὰ ζήσῃ κόσμος ἀνδρῶν ἄνευ τῆς ζωτικότητος ἥη χρηγεῖ τὸ θῆλυ στοιχεῖον. Δυσαρίθμητα ζεύγη συζύγων διάγουσι κακοδαίμονα βίον ἀπλῶς καὶ μόνον διότι ἀγνοοῦσιν δτι ἡ μόνιμος καὶ αὔξουσα συζυγικὴ εὐδαιμονία πηγάζει ἐκ τῆς τηρήσεως νόμων τινῶν καὶ συνθηκῶν τῆς Βιονομίας, οἷον τοῦ τῆς ἀβρότητος καὶ περιποιήσεως, τῆς εὐπρεποῦς περιβολῆς χάριν ἀλλήλων, τῆς αὐτοκρατήσεως τοῦ θυμοῦ καὶ τῶν διαθέσεων ἐν τῇ παρουσίᾳ ἀλλήλων, τῆς χαλιναγωγήσεως τῶν ἐκφράσεων, τῆς ἀποφυγῆς ἀντιλογιῶν καὶ σαρκασμῶν, τῆς εὐλαβείας πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς συμπεριφορᾶς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἰδιωτικῷ κύκλῳ τῆς ἐστίας χάριν τοῦ ἀλληλοσεβασμοῦ. Τὸ θῆλυ εἶνε ἐξανθρωπιστικὸν στοιχεῖον, τὸ ἄρρεν οἰκοδομητικόν. Τὸ δεξιδερόκες ἐν τῇ φύσει εἶνε θήλεια ἰδιότης. Τὸ θῆλυ

βλέπει ἐναργέστερον. Διὰ τοῦτο καὶ γυναικες πρῶται ἀνεγνώσισαν τὸν Χριστὸν καὶ πιστότερον Τὸν ἡκολούθησαν. Ἡ σύμπραξις τοῦ θήλεος ὀφθαλμοῦ μετὰ τῆς ἄρρενος χειρός, ἀρκεῖ νὰ συνδυασθῶσιν ἀρμοδίως, εἰνε δὲ ἀληθινὸς γάμος, καὶ ἐκ τοῦ γάμου τούτου πηγάζει ἡ πραγμάτωσις τῶν ὑψίστων ἰδανικῶν. Πᾶσαι αἱ πρωτανεύουσαι ζῶσαι ἰδέαι εἰσήχθησαν εἰς τὸν κόσμον ὑπὸ γυναικῶν. Ὁ ἀνὴρ ἀνεπιγνώτως ἀπερρόφησεν αὐτὰς καὶ εἶτα τὰς ἔξετέλεσε θεωρῶν αὐτὰς ἰδιαὶς του. Ὅπισθεν παντὸς μεγάλου κινήματος ἐν τῇ ἴστορᾳ ἵσταται μία ἀγνωστος γυνή, ἣ ἐμπνεύσασα τοὺς πρωτεργάτας του εἴτε ὅρτῶς εἴτε σιωπηρῶς. Ὁ γυναικεῖος νοῦς εἰσδέχεται ἰδέας ἐκ τοῦ ἀδράτου καὶ βρίθει αὐτῶν, καὶ εἰνε ἕδιον τῆς ἄρρενος χειρὸς νὰ τὰς διεκπεραιώνῃ. Ἀλλ' ἀνὴρ γυνὴ κληθῆ ἡ ἀναγκασθῆ νὰ ἔκτελῇ ἔργα ἀνήκοντα εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ ἀνδρός, μειοῦται κατὰ τὴν δεύτερειαν καὶ τὸ ἐναργὲς τῆς ἀντιλήψεως τῶν πραγματικοτήτων τοῦ ἀδράτου. Συνέπεια ἐντεῦθεν ἔσται καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀνδρὸς ἡ ἐλάττωσις καὶ ζημία. Ἡ Μάρθα ἔσφαλλε τυρβάζουσα περὶ τὰ οἰκιακὰ ὑπὲρ τὸ δέον. Αἱ οἰκιακαὶ μεριμναὶ ἀμβιλύνουσι τὸ θῆλυ πνεῦμα καὶ ἐπισκιάζουσι τὴν διαισθησιν. Ὁ ἀνὴρ δοτις ἀνέχεται τοῦτο, ζημιοῖ ἔαυτὸν διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον διὰ ἀνέχεται τὴν βλάβην τῆς πυξίδος του. Ἀνέχεται τὴν στείρευσιν τῆς πηγῆς ἐξ ἥσ τῷ χρονιγεῖται ὁ χρυσὸς ὃν αὐτὸς καλεῖ-

**Από τὸ Παράρτημα τῆς Ἐρεύνης
Πλάτωνος Δρακούλη**

ΤΩΡΙΝΑ ΚΑΙ ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ

ПОРТОГАЛЛОИ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

‘Η ἀπολυταρχία τῆς Πορτογαλλίας καὶ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1843.—Τύραννος Πορτογάλλος καὶ τύραννος Βασιλέας.—Η δολοφονία τοῦ Δον Κάρελον καὶ η ἔξωση τοῦ “Οθωνος.

Πέντε ἀνθρωποι τυλιγμένοι εἰς μαύρους μανδύας,
καὶ κρυψμένοι εἰς μίσιν γωνίαν τῆς ὁδοῦ Ναυστάθ-
μου ἐπυροβολησαν κατὰ τῆς βασιλικῆς ὄμάξης τῆς
Πορτογαλλίας. ἐφόνευσαν τὸν βασιλέα Δὸν. Κάρολον,
ἐφόνευσαν τὸν Διάδοχον, ἐπλήγωσαν τὸν δευτερότοκον
πρίγκιπα. Μανούλι καὶ ἐγρατζούνισαν μὲν μίσιν σφαι-
ραν τὴν βασιλισσαν. Ἰδον εἰς τρεῖς τέσσαρας γραμμάς
τὸ ἔξαλλοισι μιᾶς οἰκογενείας, τὸ ἀναποδογύρισμα
ἐνὸς καθεστῶτος, τὸ ἀπλώμα τῆς φρίκης καὶ τοῦ τρό-
μου εἰς μίσιν χώραν ὀδοκλητρον.

Τὰ ἐπακόλουθα ξέννοοῦνται. Οἱ ἀστυνομικοὶ ἐπυρο-

βόλησαν, οἱ στρατιῶται ἐπυροβόλησαν καὶ οἱ συνωταὶ ἐπυροβόλησαν. Ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν τῆς ὡρᾶς σφαῖται σφαῖται συμβίουσαι εἰσῆλθον ἀσυνειδήτως εἰς ὅλας τὰς σάρκας ποὺν ἐνδέθησαν ἐμπόρος τῶν καὶ αἷμα βασιλικὸν καὶ αἷμα κακοργών τοιούτων καὶ αἷμα πληβειῶν, ἀνεκατεύθησαν εἰς τὴν θυσίαν αὐτῆν τοῦ σωροκοφάγου θεοῦ τῆς ἀναρρίχιας. Ἡ ἐλευθερία — λέγει ἔνας παλαιὸς στίχος — εἶναι δῶρον τοῦ θεοῦ ποὺν αὐτέναν φυτευμένον εἰς τὴν ζήτην ἑνὸς λαοῦ. Ἡ ἐλευθερία ὅμως διὰ τὴν φυτευθήσαν καὶ διὰ ν' αὐτῆσην ἔχει ἀνάγκην ἀμάρτων. Καὶ τρέχει γύρω μας τὸ αἷμα. «Ἄς τὸ ὑπομεινώμεν.» Ἡ ἀνθρωπότης θὰ ἔξακολουθήσῃ νὰ χύνῃ αἷμα, καὶ ἵσως δεῖθεν ἀποκτήσῃ ποτὲ τὴν ἐλευθερίαν της. «Ισως αὐτὸς είναι ὁ κλήρος τῆς ἀνθρωπότητος.

Ο Δόν Καρδος ἐφονευσθῇ ὡς τύραννος. Οἱ βασιλεῖς εἶναι τύραννοι καὶ δταν δὲν κάμνουν τίποτε καὶ

ταν κάμνουν πολλά. Είναι, άληθεια, τόσον δύσκολον νή αντίληψις του ένος να ξέληπη είς τον πολλάν. Ήτο λοιπόν τύραννος ο Δόν Κάρλος διατάσσει τίποτε διά το κράτος του, διατά τό αφηνέ να πηγαίνη είς την τύχην. εις τὸν δρόμον τῶν κοινόβουλευτικῶν θεσμῶν. Τὸ σύνταγμα τὸ εἰχε φέρει καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν, διότι ἡ Ἀγγλία δὲν ἔκαμε ως τῷ μόνον ἔξαγωγήν θαυμασίων ἀγγλικῶν ξυροφίων καὶ συνταγῶν διὰ τὴν κατασκευὴν ἀγγλικῶν κεῖται, ἀλλὰ ἔκαμε καὶ ἔξαγωγήν κοινοβουλευτικῶν θεσμῶν. Οὐ διάβολος δῆμος τὰ ἔφερεν ἔτσι ὥστε οἱ θεσμοὶ αὐτοὶ, οἱ δοποὶ πηγαίνουν θαυμάσια εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ προχωροῦν ἔκει μὲν ἀκαπττον βῆμα ἄγγλου πολίσμαν, μεταφερόμενοι ἀλλού κουτσαίνουν φοβερά. Λέγοντες διὰ τὸ ίδιον συμβαίνει εἰς τίς ρέγκες τῆς Ὀλλαγδίας, αἱ δοποὶ πουθεναὶ ἀλλοῦ δὲν διατηροῦνται δύσον εἰς ἔκεινην τὴν χώραν.

Δὲν ἔκαμε λοιπὸν τίποτε ὁ δόν Κάρλος καὶ ἔθεωείτο τύραννος ἀπὸ τὸν λαόν του. Δὲν ἔκαμε τίποτε πολιτικῶν, διότι βασιλιῶς ἔκαμεν διὰ τὸ ήμιτοροῦντος καὶ κάτι περιστέρων μάλιστα. "Ετρωγεν, ἐπινε, ἔδιδεν ἔορτας, ἔκαπτινε πολὺ καὶ ἐπήγανε συγχά εἰς τὸ Παρίσι. Βασιλεὺς τῆς σχολῆς τοῦ Ἐδοίκου Δ'. ἔννοοῦσε νὰ περάσῃ δύσον τὸ δυνατὸν καλλίτερα τὴν βασιλικήν του ζωήν. Κατεγίνετο μάλιστα καὶ εἰς τὴν δαλασσοφαρίαν καὶ διὸς εἶχε ζωγραφίση τὸ Πορτογαλλικὸν θωρητόν. "Γερρόρες δύσον δηλασσῶν" ήτο ἐν τούτοις ἀξιοθηγήτος σκυλλοπνίγητης.

Καὶ διατάσσεις νὰ ἀφῆσῃ πλέον αὐτήν τὴν τακτικήν καὶ νὰ γίνη πραγματικὸς βασιλεύς, πάλιν τὸν εὑρῆκαν τύραννον οἱ υπήκοοι του. Είναι, φαίνεται, μία ἀπὸ τὰς μεγαλυτέρας δυσκολίας τῶν θρόνων, τὸ νὰ εῦρουν τὸν μέσον δόρον, τὸν ἀκριβῶς μέσον δόρον μεταξὺ τῆς ἀπολύτου συνταγματικότητος καὶ τῆς ἀπολύτου μοναρχίας.

Καὶ οἱ Πορτογάλλοι ποὺ δὲν ἔσκοτωσαν τὸν βασιλέα καπνιστήν, τὸν βασιλέα ντολιτεφαρινεντίζοντα, τὸν βασιλέα γλεντέν, ἔσκοτωσαν τὸν βασιλέα ποὺ ἔπειθη ἀγρίως τὰ χαλινάρια, τὸν βασιλέα ποὺ ἦθελησε νὰ γίνη τύραννος.

Πότε γίνονται τύραννοι οἱ βασιλεῖς δὲν είναι δυνατὸν νὰ τὸ γνωρίζουν οἱ σύγχρονοι των. Μόνον αἱ ἔρχομεναι γενεαὶ είναι εἰς δέσιν νὰ ζυγίσουν τὰ πράγματα καὶ νὰ βγάλουν ἀπόφασιν.

Αὐτῆς τῆς ἀληθείας μάρτυρες είμεθα ήμετες οἱ ίδιοι. Εφευλλίσατε τὰ κιτρινισμένα ἀπὸ τὴν πολυνακιάν φύλλα τῶν ἐφημερίδων, τοῦ 1843. Θὰ ίδητε διὰ τοῦ εἰχαμεν ἔνα τύραννον βασιλέα τὸν "Οθωνα, καὶ μάλιν βασίλισσαν" η δοποὶ ήτο ἐπίσης τυραννική, τὴν Ἀμαλίαν. "Ο" Οθων ἔπειροντεν ἀπὸ τὸ κόσκινον δῆλων τῶν κριτικῶν τῆς ἐποχῆς του καὶ ἐφημερίδες, καὶ βιβλία καὶ φυλλάδια κατεγίνοντα νὰ τὸν παρομοιάσουν πρὸς δῆλους τοὺς μεγάλους τυράννους τῶν αἰώνων. Ο ἄνθρωπος ήτο μαλακός, ἔσκεπτετο πολὺ καὶ δὲν ἦθελε νὰ ἔκθεσῃ τὸ θύνος του εἰς τοὺς κινδύνους αὐτοῦ τοῦ πολιτικοῦ ἀνθρού ποὺ δὲν μεθῇ καὶ δηλητηριάζει διατάσσεις κανεῖς νὰ τὸ μυρίσῃ. Καὶ οἱ συνταγματικοὶ ἔμαντον. "Η" ίδέα τοῦ Συντάγματος καὶ η ίδέα κατά τοῦ "Οθωνος καὶ τῶν Βαναρῶν τοῦ εἰχε λάρη τοιαύτην διάδοσιν ὥστε ἀνάτερος υπάλληλος μεταβαίνων εἰς τὴν θέσιν εἰς τὴν διοίαν διωρίσθη ἐν Πελοποννήσῳ, ἥκουσε τὸν ἀγωγάτην τοῦ τραγουδῆ

"Ἐπειδὴ τῷρα ἔχομεν καιρὸν παρασκευασθῶμεν κατά Βαναρῶν.

"Οταν ἔνας Πελοποννήσιος ἀγωγάτης τραγουδεῖ τραγούδια αὐτῆς τῆς φύσεως, δὲν είναι δυνατὸν παρὰ νὰ ξέληπῃ η ἔπανάστασις. Καὶ πράγματι ηλθεν. Δὲν

είναι ἔδω τόπος βέβαια νὰ διηγηθῶμεν πῶς ἔγινε τὸ κίνημα τῆς Γ'. Σεπτεμβρίου τοῦ 1843. Ἀλλὰ θὰ είναι ἀρκετὸν νὰ σημειώσωμεν μὲ πόσην εὐκολίαν ἔγινε, πόσον εἰδηνικῶς διεξῆχθη, μὲ ποιάν ήμερότητα ἔτειλονται.

Τὸ ίδιον ἔκεινο βράδυ, δὲν δῆλα ήσαν ἀποφασισμένα, ἀδίδετο εἰς τὸ θέατρον παράστασις τοῦ «Κουρέως τῆς Σεβίλλης» εἰς τὴν δοποὶ δὲν ἔπηγαν οἱ βασιλεῖς. Ἀλλὰ η Κυβέρνησις δὲν ήτο ήσυχος. Φῆμαι ἀρριστοὶ κυκλοφορήσασι ενώπιοι τὴν ὑπερχρέωσαν νὰ γειτσητάς δύο δόντων ἀπὸ περιπολίας, αἱ δοποὶ ήσαν καὶ τὰ μόνα δείγματα ἀνησυχίας εἰς τὴν ήρεμον πόλιν.

Ο Καλλέργης, πρωτεργάτης τοῦ κινήματος, ἔθεαν δολίγον εἰς τὸ θέατρον, καὶ εἰς τὸ διάλειμμα τῆς δευτέρας πράξεως ἔξηφανίσθη χωρὶς νὰ ποματηρηθῇ. Εἰς τὴν οἰκίαν Μακρυγιάννη ἔπειρμεναν οἱ ἀλλοί συνωμόται καὶ εἰς τὸ στρατώνα ὁ Σκαρβέλας είχε παρατάξη τοῦ, ἔτοιμος εἰς προσήλιαν ἔργατας τῆς ἔξωσεως.

Ο Καλλέργης τεθεὶς ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ δημούνθη μὲ σημαίαν καὶ μουσικὴν εἰς τ' Ἀνάκτορα δοτοῦ ἔχητησεν ἀπὸ τὸν βασιλέα τὸ Σύνταγμα.

Η πλατεῖα τῶν Ανακτόρων ήτο γεμάτη ἀπὸ πλῆθης. Λαδὸς καὶ στρατὸς ἔξητακραύγαν. Πολῖται εἰσηγητικοὶ περιεφέροντο μέσα εἰς τὰ πλήθη χωρὶς κανένα φόβον. Ἐνώ διαπραγματεύεται διεξῆγοντα μεταξὺ τῶν στασιαστῶν καὶ τοῦ Βασιλέως καὶ ἐνῷ οἱ ἔνοι πρέσβεις ἐντροφοὶ ἔτρεχαν νὰ δώσουν ἥτικόν δύρρος εἰς τὸν βασιλέα, κάτοι εἰς τὴν πλατεῖαν χιλιάδες λαοῦ ζητωκραύγαντας εἰδηγικῶτατα καὶ η μουσικὴ τῆς φρουρᾶς διὰ νὰ διασκεδάσῃ τὸν λαὸν ἔπαιξε πραόφρα κομματία τῆς ἐποχῆς. "Εξαφνα τῶν ζητωκραύγαν ἔδεστοσε μία δεῖται κραυγὴ. Ήτο η φωνὴ ἐνὸς Ἡπειρώτου φωμά, ὃ δοποὶ προβλέπων διὰ δπως δήποτε θάργει η ἀπόφασις τοῦ βασιλέως καὶ διὰ δολοῦ δημόδος αὐτῇ γίνη αἰτία ταραχῶν. Άλλα ὁ Δεληγεώργης ἔπειρεν εἰς τὸν Βασιλίσσαν δλα τῆς τὰ κομῆματα. "Ολα τὰ ἀλλα πράγματα εἰς 107 κιβώτια ἔσταλησαν εἰς τοὺς βασιλεῖς, διὰ δὲν ἀπέμεινε τὸ ήγόρασμα «Αμαλία».

Ο Δεληγεώργης ἔπειρεν νὰ κατέβῃ δολοῦ εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ ἀλλα πράγματα αἵτις ἐνὸς ἔκατομψίου παρεδόθησαν εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ "Οθωνος, η δὲ Κυρία τῶν τιμῶν Πλούσιωφ, συνοδευομένη. ὑπὸ τοῦ γάλλου πρέσβεως Μπουρέ, μετέφερε πορτός τὰ έπιπλα τοῦ θυνούντος δεῖπνον εἰς τὴν Βασιλίσσαν δλα τῆς τὰ κομῆματα. "Ολα τὰ ἀλλα πράγματα εἰς 107 κιβώτια ἔσταλησαν εἰς τοὺς βασιλεῖς, διὰ δὲν ἀπέμεινε τὸ ήγόρασμα «Οθωνος Βάνικ».

Τὸ βέβαιον είναι διὰ δεληγεώργης ἔπειρυχε νὰ κατέβῃ εἰς τὸν Πειραιᾶ ἀκολουθούμενος ἀπὸ πλήθη τὰ δοποὶ κατέλαβαν δλους τοὺς λόφους καὶ ἔδωκαν δψιν πολιορκίας εἰς τὸ προάστειον τῶν Αθηνῶν. "Η κατάβασις ἔσωσε" λέγει εἰς τὸ ήμερολόγιον τοῦ δεληγεώργης καὶ είναι πιθανὸν διὰ τὴν κατάλληλην στιγμήν.

Ολα πλέον ήσαν ἔτοιμα καὶ τὸ κίνημα ὀργανωμένον πρὸ πολλοῦ ὅχι πολὺ μυτικά, ἀλλὰ κατώπιν ἀπὸ τὴν μύτη τῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς δυναστείας, ἐπειρίμενον διὰ τὸν ήμερολόγιον τοῦ θυνούντος δεῖπνον.

Άλλα αἴμα δὲν ἔτρεξε οὔτε σταγών. Η εὐλάβεια πόδες τὴν περιουσίαν τῶν Βασιλέων είναι παραδειγματική εἰς τὴν ιστορίαν τῶν πραξικοπημάτων αὐτοῦ τὸν ίδιον. Τρεῖς ήμερος μετά τὴν έξωσιν δλα τὰ ἔκατον δημόρησαν διὰ τὴν Γερουσίαν, πρῶτος ἀπεκόλυπτος τοῦ Κανάρης. Ο Ζαΐμης συνέταξε τὸν κατάλογον τῶν ὑπουργῶν τῆς ἐπαναστατικῆς κυβερνήσεως, διὰ τοῦ γάλλου πρέσβεως Μπουρέ, μετέφερε πορτός τὰ έπιπλα τοῦ θυνούντος δεῖπνον εἰς τὴν Βασιλίσσαν δλα τῆς τὰ κομῆματα. "Ολα τὰ ἀλλα πράγματα εἰς 107 κιβώτια ἔσταλησαν εἰς τοὺς βασιλεῖς, διὰ δὲν ἀπέμεινε τὸ ήγόρασμα «Αμαλία».

Ο Δεληγεώργης ἔπειρεν νὰ κατέβῃ δολοῦ εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀπορίαν. Ο Βούλγαρης ἔπιπλος αὐταρχικός καὶ παράφροις ἔφοβημός μήπως η καθόδος αὐτῇ γίνη αἰτία ταραχῶν. Άλλα ὁ Δεληγεώργης ἔπειρεν εἰς τὴν Βασιλίσσαν δλα τῆς τὰ κομῆματα. "Ολα τὰ ἀλλα πράγματα εἰς 107 κιβώτια διαφοράν!

Γ. Β. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΡΟΓΡΟΣ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΩΝ — ΓΡΟ Θ. ΑΝΝΙΝΟΣ

Ἐν τούτοις ἔπειτα ἀπὸ δλίγον καιρὸν οἱ "Ελληνες ἀνεκάλυψαν διὰ τὸν εἰχαρακτηρίζετο τότε οἱ "Οθωνοι, οἱ σύγχρονοι τῶν φύλλα τῶν ἐφημερίδων, τοῦ 1843. Θὰ ίδητε διὰ τοῦ εἰχαμεν ἔνα τύραννον βασιλέα τὸν "Οθωνα, καὶ μάλιν βασίλισσαν η δοποὶ ήτο ἐπίσης τυραννική, τὴν Ἀμαλίαν. "Ο" Οθων ἔπειροντεν ἀπὸ τὸ κόσκινον δῆλων τῶν κριτικῶν τῆς ἐποχῆς του καὶ ἐφημερίδες, καὶ βιβλία καὶ φυλλάδια κατεγίνοντα νὰ τὸν παρομοιάσουν πρὸς δῆλους τοὺς μεγάλους τυράννους τῶν αἰώνων. Ο ἄνθρωπος ήτο μαλακός, ἔσκεπτετο πολὺ καὶ δὲν ἦθελε νὰ ἔκθεσῃ τὸ θύνος του εἰς τοὺς κινδύνους αὐτοῦ τοῦ πολιτικοῦ ἀνθρού ποὺ δὲν μεθῇ καὶ δηλητηριάζει διατάσσεις κανεῖς νὰ τὸ μυρίσῃ. Καὶ οἱ συνταγματικοὶ ἔμαντον. "Η" ίδέα τοῦ Συντάγματος καὶ η ίδέα κατά τοῦ Οθωνος καὶ τῶν Βαναρῶν τοῦ εἰχε λάρη τοιαύτην διάδοσιν τὸν διάδοσιν τῶν συνταγματικῶν νέαν ἔλευθεριαν εἰς τὴν Ελλάδα καὶ συνέχεις τὸν ἀγῶνα τοῦ 1821.

Ἐν τούτοις ἔπειτα ἀπὸ δλίγον καιρὸν οἱ "Ελληνες ἀνεκάλυψαν διὰ τὸν εἰχαρακτηρίζετο τότε οἱ "Ελληνες ἀνεκάλυψαν διὰ τὸν εἰχαρακτηρίζετο τότε οἱ "Οθωνοι, οἱ σύγχρονοι τῶν φύλλα τῶν ἐφημερίδων, τοῦ 1843. Θὰ ίδητε διὰ τοῦ εἰχαμεν ἔνα τύραννον βασιλέα τὸν "Οθωνα, καὶ μάλιν βασίλισσαν η δοποὶ ήτο ἐπίσης τυραννική, τὴν Ἀμαλίαν. "Ο" Οθων ἔπειροντεν ἀπὸ τὸ κόσκινον δῆλων τῶν κριτικῶν τῆς ἐποχῆς του καὶ ἐφημερίδες, καὶ βιβλία καὶ φυλλάδια κατεγίνοντα νὰ τὸν παρομοιάσουν πρὸς δῆλους τούς μεγάλους τυράννους τῶν αἰώνων. Ο ἄνθρωπος ήτο μαλακός, ἔσκεπτετο πολὺ καὶ δὲν ἦθελε νὰ ἔκθεσῃ τὸ θύνος του εἰς τοὺς κινδύνους αὐτοῦ τοῦ πολιτικοῦ ἀνθρού ποὺ δὲν μεθῇ καὶ δηλητηριάζει διατάσσεις κανεῖς νὰ τὸ μυρίσῃ. Καὶ οἱ συνταγματικοὶ ἔμαντον. "Η" ίδέα τοῦ Συντάγματος καὶ η ίδέα κατά τοῦ Οθωνος καὶ τῶν Βαναρῶν τοῦ εἰχε λάρη τοιαύτην διάδοσιν τὸν διά

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Απολογία τῆς Ἑλληνικῆς Φύσεως

ΔΕΝ ὑποθέτω νὰ ενδέθη κανένας ἔως τώρα εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ κάμῃ τὴν ἀτολογίαν τῆς ἐλληνικῆς Φύσεως. Και τοῦτο διότι, ἀπλούστατα, δὲν εὐ-
ρέθη κανένας νὰ κάμῃ τὸ κατηγορητήριον της. Οἱ σφρόδοτες μισέλληνες ενδῆκαν πάντα, καὶ εἰς τὰς πλέον ἀμειλίκτους ἐπιθέσεις τον, δὲν γά καλά λόγια διὰ τὴν ἐλληνικὴν γῆν καὶ διὰ τὸν ἐλληνικὸν οὐρανὸν. "Υπῆρξαν ἀνθρώποι, ἐνάπιον τῶν δο-
πιῶν δὲν ενδῆκαν ἔλεος οὔτε πρόσωπα. οὔτε πρά-
γματα. 'Αλλ' ἡ φύσις ἔμεινεν ἄτομη ἀπὸ τὰ βέλη των. 'Τηροῦσαν ἄλλοι, ποὺ δὲν εἰμπόρεσαν νὰ συγχι-
νθοῦν ἀπὸ τὰ ἔρειτα καὶ τὰ μάρμαρα κ' ἔφρυγαν ἀπογοητευμένοι ἀπὸ τὸν Προθενῶνα καὶ τὸν Ἐρε-
χθεῖον. Δὲν τοὺς ἀφίστειν δύμας ψυχούνος ή μαγεία τοῦ ἐλληνικοῦ τοπίου. Φαίνεται ὅμως ὅτι καμμια δόξα καὶ καμμια εύτυχία δὲν είνει διαφορής. 'Η ἐλληνικὴ Φύσις ειδῆκε καὶ αὐτὴ τὸν κατηγορόν της. Και τὰ βέλη αὐτὴν τὴν φρονὴν ἥλθαν 'έξ οἰκείων. 'Ο κ.
Χατζιδάκης, δ' ὅποιος εἶνε 'Ελλην καὶ δ' ὅποιος εἶνε
ἔνας φωτισμένος ἀνθρώπος καὶ δ' ὅποιος εἶνε μαθη-
ματικός, χωρὶς νὰ είναι *purus mathematicus*. Νψωσε
τὴν κατηγορίαν του δομιστάτην ἀπὸ τὰς στήλας τῶν
Παναθηναίων, ἀπαντῶν πρὸς τὸν κ. Σενόπουλον
καὶ κυρίως δι' αὐτὸῦ πρὸς τὸν κ. Περικλῆ Γιαννό-
πουλον. Τὸ πρᾶγμα δὲν εἰμπορεῖ νὰ περάσῃ ἀταρα-
τήρητον.

Δέν ήξεινω διαν δ κ. Ξενόπολος θάπατηση εἰς τὸν κ. Χατζίδακην διὰ τὸν ἑαυτὸν του. διὰ τὸν κ. Γιαννόπολουν καὶ διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Φύσιν. Δέν ήξεινω ἐπίσης διαν δ κ. Γιαννόπολους θὰ δευτερογόνησῃ. Δέν ήξεινω διάκονον διαν δ κ. Ἑλληνικὴ Φύσις θὰ λόρη μέρος εἰς τὴν συζήτησιν, μὲν τὸν ίδικόν της τρόπον, μολονότι ὑποπτεύομαι. διτι τὰ κιόνια ποὺ περιεβλήθη ἔξαφνα πρὸ διλγών ήμεροῦν, εἶχαν κάποιον σκοπὸν νὰ κολακεύσουν τὰ βορειανὰ γοῦστα τοῦ κ. Χατζίδακη καὶ διτι αφετινά φιλαρέσκειαι τῶν τελευταῖον ήμερον δὲν ήσαν δύσκεια πρὸς τὴν ὑπόθεσιν. 'Οπωδήποτε η διοργανούμενη ἀμύνα δικαιοῦται εἰς κάθε ἐνίσγυσην.

Πρέπει νὰ διμολογήσουμεν δικοι, δτι εἰς τὴν περίστασιν αὐτῆν ὑπάρχει και «τοῦ στραβοῦ, τὸ δίκαιον». Καὶ τὸ δίκαιον αὐτό, δσον και ἀν τὴ παρέβλεψαν οἱ φιλοσοφῆσαντες ἐπὶ τοῦ δικαίου, εἰνε ἀκαταμάχητον. La raison de l'aveugle est toujours la meilleure. Καὶ τὸ δίκαιον αὐτὸν εἰνε ὑπέρ τοῦ χ. Χατζιδάκη. Διότι δὲ κύριος πταίστης εἰς τὴν ὑπόθεσιν εἰνε ὁ χ. Γιαννόπουλος. Ο δαυμάσιος αὐτὸς ἔλληνοπαθῆς κουρδίζει κάποτε τὸ ἔνστικτον τῆς ἀντιλογίας εἰς τοιούτον βαθμόν, ὅπερ νά κάμη μισθλήνα και τὸν πλέον διάπυρον φιλέλληνα. Ο χ. Χατζιδάκης εὐρέθηκε τὴν φοράν αὐτὴν εἰς τὴν πλώρων του. Και τὴν ἐπαθε. Ο πρῶτος, εἰς τὴν αἰσιοδοξίαν του διὰ τὴν ἔλληνικην γῆν, μίαν αἰσιοδοξίαν ποὺ καταντᾶ παραλλήλος μὲ τὴν χρονικὴν αἰσιοδοξίαν τοῦ χ. Μελετοπούλου — τηρουμένων εὐλαβῶς τῶν ἀποτάσσεων — ἥτθέλησε νὰ περιορίσῃ τὸ δικαίωμα τῆς παραγωγῆς ἀνθρώπων εἰς τὴν ἔλληνικὴν γῆν. Κάθε ἔλλην γη παράγει ἀνθρώπω ποιεῖτες. Ο χ. Χατζιδάκης, ὃ δποῖος εἰνε μαθηματικὸς και δποῖος δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἔννοησῃ πῶς, μὲ οιανδήποτε ἄδειαν, δύν και δύν εἰμποροῦν νά κάμουν πέντε, αἰσθάνθηκε τὸ αἷμα, γὰ τοῦ ἀνεβαίνη εἰς τὸ

TA BIBLIA

*Τὸ βιβλίο τῆς Αὐτοκρατείας Ἐλισσάβετ, ὃ πο
Κωνσταντίνου Χρηστομάνου. Αθῆναι. Σελ. 293.*

I. N.B.

ΕΙΜΠΟΡΕΙ νὰ είπῃ κανείς, διτὶ τὸ βιβλίον αὐτὸ
ἀποτελεῖ τὸ «Απαντόν» του κ. Κωνσταντίνου
Χρηστομάνου. Εἰς αὐτὸν ὀφείλει τὴν φήμην του τὴν
εὐρωπαϊκήν, εἰς αὐτὸν ὀφείλει καὶ τὴν ἀθηναϊκήν του,
ὅπαν δὲ ἦλθεν ἐδῶ μὲ τὸ μεγαλεπιβολὸν σχέδιον μιᾶς
Νέας Σκηνῆς», δηλοὶ ἐλέγαμεν πλήρεις ἐμπιστοσύνης:
«Ἐλνε ὁ ποιητὴς τῆς Αὐτοκρατείας Ἐλισσάβετ». Έκ-
τοτε ὁ φιλολογικὸς τίτλος του κ. Χρηστομάνου δὲν
ἀντικατεστάθη καὶ γουφώ, ὅπτι αἰνέστος θάνατον κατα-

ταῦτη. Μέσα εἰς τὸ βιβλίον αὐτὸν ἔβαλεν ὀλόκληρον ἄλλὸν ἕαυτὸν του, ὃστε νὰ μὴ περισσεύῃ διὰ τίτοτε ἄλλο. "Ἡ καλλίτερα, ἡ μοιραία αὐτῆς γνωμώματα του μὲ τὴν ἴδιορρυθμον Ἀντοχόπεταιραν τοῦ ἔκαμε τόσο μετανοής την ἔντυπωσιν, ἐνεπότισε τόσο μὲ τὸ θέλητρόν της τὴν ὑπαρξίν του μέχρι τῶν βαθύτερων της ίνων, ὅπερε τὸν ἔκδροσε καὶ τὸν κατέστησε, θὰ ἔλεγε κανεὶς, ἀνίκανον πλέον νὰ προσδέχεται ἔντυπωσις καὶ νὰ ὑφίσταται ἐμποτίσματα. Διά τον κ. Χρονιπάνον οὔτε πηῆρεν οὔτε ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον ἄλλο τι ἀδράτερον καὶ μεγαλύτερον ἀπό την Ἐλισσάθετ. Καὶ ἄλλοι σχετίσθησαν τὴν μυστηριώδη αὐτὴν Γυναικα, καὶ μάλιστα νεαροί. "Ἐλλήνες καλῶν οἰκογενειῶν, τοὺς ὅποιους ἔκ περιτροπῆς προσελάμβανεν ἡ μεγάλη ἰδιότροπος ὡς διδασκάλους τῶν νεοελλήνων καὶ συνοδοὺς ὄμοιαντικῶν της περιπάτων. Ἀλλὰ κανεὶς βέβαια ἔτεντ αἴφοισθω εἰς αὐτὴν τόσον δλοψύχως. Ο κ. Κωνσταντίνος Μάνος π. χ. ἔξωφλησεν ἀπλῶς μὲ ἔνα σύνομον ποιηματάκι :

τὰ λογικούδακια ποὺ κουφομιλοῦντες
λένε: «*H Baσίlioσα κι' ὁ Ποιητής*».

Ο δέ καὶ Φεραφάλις, ἀνάγνωστης τῆς Αὐτοκρατείρας καὶ αὐτός, ἔγραψε περὶ τῆς «Μεγαλειότητός της» ἐν βιβλίον τόσον κοινόν, εὐπρεπές καὶ πεξόν, ὃστε ἐπιτύπωθή τῇ ἀδείᾳ τῆς Αὐτοκρατορικῆς Αὐλῆς. Ἀπεναντίας τῷ βιβλίον τοῦ κ. Χριστομάνου μόνον αὐτὸν, οὐκέτατωσε τὴν εἰρημένην αὐλήν. Ἀν δὲν ἀτατῶμαι μάλιστα, τῷ προσερέθη καὶ ἀποζημιώσις, διὰ νὰ μὴν ἕκδωσῃ τὴν συνέχειαν κοι τὸ τέλος τυκ σκανδαλώδους κάτοιού Ήμερολογίου. Καὶ ἀκριβῶς ἐξοικίθη σκανδαλῶδες διότι εἶνε δασιὸν καὶ ποιητικόν διότι τὸ ἔγραφεν διά. Χριστομάνος δοσι καὶ κολακεύση τους αὐλικούς, υπέτε διὰ νάντοκαταστήση τὴν ἀναθήν φήμην τῆς Αὐτοκρατείρας μεταξὺ τῶν ἀπλούκων, ἀλλά διότι ήσθανθή τὴν ψυχικήν ἀνάγκην νὰ τὸ γράψῃ, διότι τῷ ητο μηδοταίτον νανοίει τὸν χρονούν τῆς υπερτάτης του μπανεύσεως, διότι ἀν δὲν τὸ ἔγραφεν ήμπορούσε καὶ μάποθάνη ἀπὸ τὸ βάρος τῆς μοναδικῆς ἐντυπώσεως τῆς ζωῆς του

Δι' αυτό, τὸ βιβλίον του είνε ἔνα μικρὸν ἀριστούργημα.
Εἶνε περιττὸν νὰ τονίσωμεν ἐδῶ τὴν συγγένειαν
μεταξὺ τῶν δύο ψυχῶν, — τοῦ συγγραφέως αὐτοῦ τοῦ
βιβλίου καὶ τῆς ἡρωΐδος του. Μόνη αυτῇ ἡ συγγένεια
ἐθναυματούργησε. . Εἶνε δὲ τόσον καταπληκτικῶς
στενή, ὅστε μερικοὶ ἰσχυρίζονται ὅτι καταντῷ ταυτό-
της. Εἶνε ζῆτημα τρόπου, ἀνὴρ. Αὐτοκράτειρα Ἐλισ-
σάβετ ὑπῆρξεν ἀκριβῶς ὅποια ζωγραφίζεται, τόσον
πλαφαμέλλως, ὑπὸ τοῦ κ. Χροτοποιού, ἢ ἀνὴρ
προχος καὶ θαυμάστη αὐτὴ ἀνθρωπίνη ὑπαρξίς, ἢ ζῆσα
ποιεῖς τὰς σελιδὰς τοῦ βιβλίου, δὲν εἶνε αὐτὸς ὁ συγγρα-
φεὺς, δανείζομενος τὰ χαραπτηριστικά, τὰ κινήματα
καὶ κάποιες τὰ λόγια τῆς Αὐτοκρατείρας. Τὸ βέβαιον
εἶνε διτὶ ὁ φιλολογικὸς κόδιος δὲν θαυμάζει πλέον
τὴν Αὐτοκράτειρα τῆς Αὐστρίας ἀλλὰ τὴν Αὐτοκρά-

όσεως, οὕτε κανή δημοτική γλώσσα τῆς μεταφράσεως, ὡς γνωστόν, τὸ πρωτότυπον εἶναι γερμανικόν, — τὴν δύοιαν δύμοιον γενουμένων πολὺ πολὺ ἐκποιάσεν πολλα. Χρηστομάνος, ἐπιχειρήσας τὸν ἀνδρὸν νὰ ἐκφράσῃ πλέον λεπτήν, γυμνασμένην καὶ ἀκροβάτιδα σκέψεις τὴν πλέον στήριξαν, ἀγύμναστον καὶ δυσκινηγλώσσαν, χωρὶς βέβαιαν νάποφύγη παντοῦ τὸ ἔξαφρο μα τῆς ἀκοῆς καὶ τὸ πλήγωμα τῆς γλωσσικῆς κασθοθησίας. Άλλη δὲ ἀλήθεια εἶναι, — διμιλά πάντοτε διώδαιαν μετάφρασιν — διτὶ οἱ σκοπελοὶ τοὺς δύοις ὑπερέκαμψε. Θριαμβευτικὰς δὲ καλλιτεχνης, εἶνε περισσότεροι από ἐκείνους εἰς τοὺς δύοις συνεβρή ἡ θρωπική τῶν προσπάθεια.

*Ἡ Χειραφετημένη, δρᾶμα σὲ μέρη τρία, ὑπὸ Χρή-
στου Παπαζαφειδοπούλου. Ἀλεξάνδρεια.*

« Χειραφετημένη είνε ἀρχαιοτέρα κάπως ἀπό την έαν Γυναικά » τῆς Κας Παρρέν καὶ ἐντελῶς διαφορική. Ο κ. Παπαζαφειρόπουλος ἡγέλησε νὰ δειπνήσῃ μία γυναικά, δύοτε ἐπιμένη νὰ ἔφαρμοδός ο περιοικικός θεωρίας καθαιρετήσεως εἰς μίαν προπτικήν κοινωνίαν, ἡ ὅποια κανεν τοιούτο δικαίωμα τῆς ἀναγνωρίζει. Καὶ διολογουμένως παθαίνει σα πολλά ἡ δυστυχής, ὅπερε εἰς τὸ τέλος ἀναγκάζεται ὑποκύψη, νὰ μετανόησῃ καὶ νὰ διολογήσῃ διτιν τοξέλλα:... «Ἐν τούτοις δ ἀναγνώστης τὴν συμθεῖ, καὶ ἵσως περισσότερον ἀδόςσον συμπαθεῖ τὴν αμπτον ἥρωιδα τῆς Κας Παρρέν. Δὲν ἡξενῷ ἀκριδιαὶ διατί, ἀλλ ἡμπορῶ νὰ τὸ ἀπόδωσιν εἰς δεξιότητα ὁ συγχραφεῖς ὁ ὄποιος ἡδυνήθη νὰ πλάσῃ πλέον ὑπερινήν γυναικά τὴν Μαρίαν του καὶ νὰ κινήσῃ τὸ διαφέρον τοῦ ἀναγνώστου πρὸς τὰς δραματικὰς τῆς ωριπετείας. Ἀπεναντίας ἡ Μαρία Μύρτου, ἀντιθέτως ὁς τὰ ἄλλα πρόσωπα τῆς Κας Παρρέν, δὲν εἰνε τιγραμένη ἐκ τοῦ πραγματικοῦ καὶ νᾶς ηραῖς δράτος κινεῖ μὲν τὴν σκέψιν μας, ἀλλὰ δὲν ἡμποτεῖ καὶ νά μᾶς συγκινήσῃ ἀναλόγως. Ἐν γένει ἡ « Χειραφετημένη » τοῦ κ. Ποπαζαφειρόπουλου είνε ἀπὸ τὰ λά νεοελληνικὰ κοινωνικὰ δράματα, μὲ ἀρκετὰ ὠιάν πλοκὴν καὶ φυσικώτατον διάλογον. Παρεστάθη ποτὲ εἰς τὴν « Αλεξάνδρειαν ἐπιτυχῶς, καὶ ὁ συγγραφέας τῆς προσεπάθησε νὰ τὴν πραστήσῃ καὶ εἰς τὰς θήνας. Ἀλλὰ μία ἔξαιρετην κακοτυχία τὸν ἐστέσεν ως τώρα αὐτῆς τῆς εὐχαριστήσεως. Τελευταίως, πρέπει νά τὸ ἀναφέρου, — είλες παραδοθῇ τὸ χειρόσηφον εἰς τὸν κ. Οἰκονόμου. Ἀλλὰ καὶ ἕδον κακοτυχία. κ. Οἰκονόμους ἔκρινε καλὸν νὰ φυλάξῃ τὴν « Χειραφετημένην » μὰ πάρα ἐπειτα. « Ξέρετε, μοῦ εἴτε, ἀν ἀριστον μὲ αὐτήν, κινδυνεύω καὶ νὰ χαντακωθῶ ». Κ' ἐπρόθισης, διὰ νά μη χαντακωθῇ, νάροιση μὲ τὶς « Αλυσίδες » τοῦ κ. Ταγκοπούλου!! Ἀλλὰ κανεῖς δὲν θὰ ευρεῖς νὰ εἰπῆ ἀν τὸ προτίμησις τοῦ ἀκαταλληλοτέρου μίαν ἔναρξην ἡ τὸ κακοτυχία τοῦ κ. Παπαζαφειρόπουλον ἡ μᾶλλον τοῦ κ. Οἰκονόμου . . .

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Υ. Γ. "Εχουμεν ἀναγνώσῃ και μερικα ἄλλα νέα βι-
α, διά τὰ δποια θὰ διμιήσωμεν εἰς τὸ προσεχές:
φάμματα" υπό Κωστῆ Παλαμᾶ — *De profundis*,
δη Πλάτωνος Σουλιώτη Ροδοκανάκη. — "Ἄπομνημο-
νία" Αὐδίζομεν. Συνομο. μ"

Φ. Συζήσκον — Ἐθνικὸν Πηγεολόγιον 1908

ΓΑΞΙΔΕΥΩΝ πέρους εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἀνατολὴν ἐσημείωσα ἔνα γεγονός "Οτι δῆλη μας ἡ νεωτέρᾳ οἰλογικῇ καὶ καλλιτεχνικῇ κίνησις — αὐτή πού ὑφει τελοσπάντων — εἶνε. ἀποκλειστικᾶς καὶ μόνον υστὴ ἀπὸ τὸ Ἡμερολόγιον Σκόκου. Εἰς τόπους

δπου δὲν φθάνει ἐλληνικὸν βιβλίον η περιοδικόν, φθάνει μόνον τὸ Ἡμερολόγιον αὐτό. Ἐάν ἔνας ἐλλην συγγραφεὺς εὑρεθῇ ποτὲ εἰς ἓν ἀπὸ τὰ ἐλληνικὰ αὐτὰ κεντρα, νὰ είνει βέβαιος, ὅτι εἰς τὸ ἀκούσιμα του ὃνδρας του θὰ τοῦ εἰπούν: «· · · ! ἐσεῖς εἰσθε ποὺ ἔχρα ψατε εἰς τοῦ Σκόκου τὸ ὡραῖον διήγημα, τὸ ὡραῖον ποιῆμα, τὸ ὡραῖον ἀρθρον . . . ». Ἐάν ξηλ ἐκδόσει δέκα τόμους, ἐὰν συνεργάζεται εἰς ὅλον τὰ περιοδικά καὶ τὰς ἐφημερίδας, η δόξα του θὰ τείνει ἐλιπτικὰ χωρὶς τὸ Ἡμερολόγιον Σκόκου. Κανένας, δὲν θὰ τὸ ἄναγκωδιστε.

Υπὸ τὴν ἔποψιν αὐτὴν εἶν' εὐχάριστον, ὅτι τὸ ἐτήσιον αὐτὸ λεύκωμα τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, μὲ τὴν με-

γάλην του διάδοσιν, είνε τὸ φιλολογικώτερον καὶ ἀξιοπρέπεστερον τοῦ εἰδους. Βεβαιῶς ἀπὸ ἔνα ήμερολόγιον δὲν είμπορούν νὰ λείψουν αἱ νεκρογραφήμενα ἀσημοι ἐπισημάτητες ἡ συνεργασία τέλιος τῶν συνδρομητῶν, ἀφοῦ κατά κανόνα πᾶς Ἐλλην, ἀγόραζων βιβλίον, είνε ἀπαραίτητος καὶ συγγραφεὺς. Ἀλλ᾽ ὁ κ. Σκόκος κατώρθωσε νὰ περιορίσῃ εἰς τὸ δυνατόν, διὰ τοιούτου εἰδίους ἐπιχείρησην, τὴν φιλολογικὴν συναλλαγὴν. Ἰσως μᾶλιστα κάμνει κάτι περισσότερον ἀπὸ τὸ Κράτος. Εἰς κάθε τόμον του ἀντιτροσωπεύεται πάντοτε εἰς ἀρκετὴν ἔκτασιν ἡ γηγενὴ παραγωγὴ. Καὶ δὲν ὑπάρχει σχέδον Ἐλλην συγγραφεὺς ἡ ποιητῆς, ἀξιος λόγου, που νὰ μη συνειργάσθῃ ἢ νὰ μη συνεργάζεται εἰς τὴν ἔτησιν αὐτήν ἔκδοσιν. Ὑπάρχουν σημερα λογογράφοι

Ἡ ζωὴ τοῦ ποιητοῦ αὐτοῦ, κυμαινομένη διαφορᾶς μεταξὺ ποιητικῆς φτώχειας καὶ τῆς οἰκογενειακῆς τυραννίας τῆς συζύγου του Βαρβάρας δίδει στοιχεῖα ἀπὸ τὸ δόπιον νὰ συναρμολογηθῇ μία κωμῳδία μὲ ἐνδιαφέρον. Ὁ κ. Πολέμης, δὲν φάνεται νὰ τὸ πιστεύῃ καὶ παρενέβαλε τὸν ἔρωτα τοῦ Μαρίνου ἀξιωματικοῦ καὶ αὐλίκου πρός τὴν κόρην τοῦ ποιητοῦ Δομονίκην. Ὁ αὐλίκος κατ’ ἀρχὰς ἀδύλφιος καὶ διαφθόρευς ἐξ ἐπαγγέλματος, ἔπειτα ὑποδιουλώνεται πραγματικῶς ἀπὸ τὸ πάθος μὲ τὸ δόπιον ἥρχιος παῖς· τοῦ δόπιον ἥρχιος παῖς· τοῦ δόπιον ἥρχιος παῖς· τοῦ δόπιον τὸν τρυφερότητης καὶ δραματικὸν ἐνδιαφέρον. Ἡ φοιτίθεται ὄμως καὶ μελοδραματισμός. Ἀλλὰ μελοδραματισμός εὐχάριστος καὶ δχι ἀνάρμοστος πρός τὸ μεσαιωνικὸν πλαίσιον.

τῆς πορώτης γραμμῆς, οἱ δποιοι, ἀν ἀναδιψήσουν τὸν Σκόκον, ὃν εὑρούν μέσα τοι τὰ πρότα των δοκίμα. Καὶ ὑπάρχουν ἄλλοι ποὺ ἐμφανίζονται δειλά τώρα ἔκει μέσα καὶ οἱ δποιοι ἀριοι φθά ἔχον τονομά των καὶ τοὺς τίτλους των. Ἔτοι τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ Σκόκου είνε ταυτοχρόνως πονηρατόριον, παράδεισος καί...

Ἐκείνοι τὸ δποιον διακρίνει τὸ ἔργον τοῦ Πολέμη είναι φυσικώτατα οἱ στίχοι. Οἱ τρυφερόδει ποιητής τῶν «Ἀλαβάστρων» μετεχειρίσθη με τέχνην τὸν δεκαπεντασύλλαβον καὶ κατώθισε νά τὸν κάμη ἀπαλόν ώστε νά μη καιράζῃ, καὶ ἀδρόν ώστε νά μᾶς παρουσιάζεται ἀρμονικάτερος.

‘Ο ‘Πτωχοποδόρομος’ ἐδόθη τέσσαρας φοράς την παρελθούσαν ἐβδόμαδα, ή πρώτη του δὲ συνεκέντρωσε ἐκλεκτὸν ἀκροατήριον τὸ δόπιον ἐπανειλημμένως ἐκάλεσε τὸν ποιητὴν ἐπὶ τῆς σκηνῆς.

Γ. Β. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

Νέαι φιλολογικαὶ ἀνακαλύψεις.

Πίνδαρος — Θεόπουλος — Εὐριπίδης

συνήγ, και την ανέπισθμον αὐτήν κριτικήν δέν θε ειμ-
πορούσαν νά χωρίσουν δόλοκλητα τεύχη τῶν «Πανα-
γιάνων». Ο ἀγαπητὸς ἐκδότης, ζητῶν τὴν συνεργα-
σίαν μου ἀπό τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον 1907 διά-
τον τόμου τοῦ 1909 (τόσον ἐνώρις ἀφίξει δι ποιοβλε-
πτικὸς φύλος) μ' ἔβεβαιων, διὰ νά μ' εὐχαριστήσῃ,
ὅτι ἔχει ἐμπρός του διακόσια γράμματα μ' εὐμενεῖς
κρίσεις δι' ἓνα διήγημά μου. Νό μα δόξα ποὺ δὲν τὴν
ἔλαβα ποτὲ οὔτε ἀπό τη «Παναθήναια», οὔτε ἀπό τὰ
βιβλία μου. Καὶ ὑποθέτω δι τι δι' δλούς τοὺς συνερ-
γάτας του συμβαίνει τὸ ἴδιον. Ό κ. Σκόκος μᾶς δίδει
τὴν ἀδανασίαν. Καὶ εἰς τοὺς ἀναγνώστας του δίδει
μιαν εὐχαρίστησιν, ἐπικυρωμένην τὸ διά τὴν διάδοσιν
τοῦ βιβλίου. Καὶ εἰς τὴν φιλολογίαν μας τὰ μέσα νά
ταξιδεύση, νά γνωρισθῇ, γνάγατηθῇ. Δὲν εἰμικρεῖ κα-
νεῖς παρά νά τοῦ σφιξῇ τὸ χέρι. «Ισως κάμνει τὴν
πρακτικιτερέαν ὑπηρεσίαν εἰς τὰ Ἑλληνικά γράμματα,

II. N8

EATPON

Βασιλικόν: «Ο Πτωχοπρόδρομος» υπὸ Ι. Πολέμη

Ο κ. Πολέμης εξακολουθεῖ νά ἀνεβάζῃ εἰς τὴν σκηνὴν τὸν μεσαίωνα μας, εἰς ἔργα μὲ δράσιοντα στίχους καὶ μὲ σκηνὰς ἐντυπωτικάς.² Επειτα ἀπὸ τὸ

ἀπετέλουν κατά τὸν 4ον αἰῶνα τὸν λεγόμενον Κανόνα τῆς Ν. Διαθήκης.

Σπουδαιοτέρα είναι ή προσφορά τοῦ δευτέρου παπύρου, περιέχοντος ἀποσπάσματα ἐξ ἐννέα Πινδαρικῶν «παύλων». Ως γνωστὸν ἐκ τοῦ ἔγοντος τοῦ μεγάλου τῆς ἀρχαιότητος ἀντρικοῦ μᾶς παρεδόθησαν μόνον αἱ ἐπινίκαιοι αὐτοῦ ὕδατι ἐκ τῶν ὄμβων, δινθυράμβων, θεῖνων καὶ τῆς ἀλλῆς πολυειδούς καὶ πολυμόρφου ποιήσεως τοῦ Πινδάρου, δὲν ἐσώθησαν παρὰ μόνον μικρὰ ἀποσπάσματα. 'Αλλ' η γῇ τῆς Αλγύπτου, η δ-

ποία δεικνύει μίαν ἔξαιρετικήν εὐμένειαν εἰς τὸν ἀρχαίους λυρικούς, ἀφοῦ μᾶς ἔδωκε πρό τινων ἐπῶν μικρὸν ἀπόσπασμα ἐκ τῶν Πινδαρικῶν «παρθενεῖών», μᾶς προσφέρει τῷδε μεγαλύτερο καὶ περισσότερο ἐκ τῶν «παύάνων». Δυστυχῶς ὁ περιέχων τοὺς παιᾶντας πάπυρος εἶναι πολὺ ἐφθαρμένος, ὥστε οἱ χαρὰ διὰ τὸ νέον φιλολογικὸν ἀπόκτημα εἶναι ἵση ποὺς τὴν λύτρην

τεστι φυλοποιημένων αιώνωντο είναι τα ίδια λέξεις την πολλή την δηποτάν προξεινή ή κακή καὶ ἀνθεράπευτον κατάστασις του εἰς ὁμέκη εύνερθεντος χειρόφυγοφούς. Ἐκ τῶν 750 στίχων ποὺ περιείχεν δὲ πάπυρος, μόνον τὸ

ἐν τοίτον καταρθώθη ν ἀναγνωσθῇ. Καὶ ὅμως ἡ προσφορὰ αὐτῇ, δισον ἀτελῆς καὶ ἀν εἰναι. πλοντῖζει σημαντικῶς τάς γνώσεις τῆς ἐπιστήμης περὶ τῆς ἀρχαίας λυρικῆς ποιήσεως. Διὰ τὸν «παιάνων» λαμβάνομεν πληρεστέραν καὶ ἔκ πολλοῖς τελειοτέραν ἴδεαν τῆς Πινδαρικῆς Μούσης. Οἱ ἑπτίνιοι, ὑμνοντες συνήθως θνητούς καὶ κατὰ παραγγελίαν, εἰχον ἐντελῶς ἀντικειμενικὸν χαρακτῆρα καὶ ἐπηρεάζοντο ἀπὸ διαφόρους ἔξωτεροικούς λόγους δεομένοντας πολλάκις τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐμπνεύσεως: ἐν φερεῖ τοὺς παιάνας, ποίησιν καθαρῶς θρησκευτικήν, γίνεται περισσότερον καταφανής ἡ βαθεῖα σκέψις τοῦ ποιητοῦ, δισις εἰς τὸ ειδος τοῦτο τῆς ποιήσεως εὑρίσκει καλυτέραν εὐκαιρίαν διὰ τὴν ἐκφρασιν τῶν ἴδιων αὐτοῦ αἰσθημάτων. Ή γλῶσσα τῶν παιάνων εἶναι ἡ γνωστὴ πινδαρική, ρέονσα ἀπὸ τὰ ἴδια ἐκεῖνα χειλὶν εἰς τὰ ὄποια ἡ μέλισσα τοῦ Ἐλικωνός είλεν ἀποθέσει τὸ μέλι της, τὰ μέτρα ὅμως εἶναι ἐν πολλοῖς πρωτοφανῆ, καὶ οἱ συθ-

μαρτυρία στην οποία είναι το πλεύσιο λόγοι αισθάνη, καὶ τούς
μοὶ παρουσιάζουν ἐν ἀγνωστούς καὶ νέον μεγαλεῖσον
τοῦ δποίου τὸ μονυπίκον κάλλος ἀδυνατεῖ νὰ καθορίσῃ
ἡ γνῶσις τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου. Ἐκ τῶν ἐννέα
παιάνων ὁ καλύτερον σχετικῶς διατηρηθεῖς εἶναι ὁ
βος ποιηθεὶς διὰ τοὺς κατοίκους τῶν Δελφῶν «εἰς Πυ-
θώ», ἀλλ᾽ ὁ δραϊστέρος, ἀλληθινὸν μαργαριτήριον τῆς
λυρικῆς ποιήσεως, εἶναι ὁ 4ος τῶν Κείων «εἰς Λήλων». Ὁ
παύαν οὗτος, συντεθεὶς διὰ τοὺς κατοίκους τῆς μι-
κρᾶς νήσου Κέω, ὑμνεῖ τὴν χαρὰν τῆς ἀπλῆς καὶ
ἡσύχου ζωῆς καὶ μὲ δραΐα λόγια τὰ δποῖα ὁ ποιητης
θέτει εἰς τὸ στόμα τῆς προσωποποιίαν μένης τῆσσιν
διδάσκει τὸν ἀνθρώπον νὰ μὴ ζητῇ τὰ μεγάλα ἀλλὰ
νὰ ἀρκῆται εἰς ὅ, τι ἔχει. Τὰ Πινδαρικά ταῦτα ποιη-
ματα εἶναι γραμμένα κατὰ τὸν 2ον μ. Χ. αἰώνα ἐπί
τῆς δπισθίας πλευρᾶς πατερινού ἐγγράφου ὑπὸ δύο
διαφόρων χειρῶν, καὶ συνοδεύονται μὲ σχόλια λογίου
τινός, ὅπτις ἀναφέρει τὰ ὄνόματα τῶν μεγάλων Ἀλε-
ξανδρινῶν γραμματικῶν Ἀριστάρχου, Ζηνοδότου καὶ
Αιστομάνου.

Αριστοφάνους.
Ο τρίτος πάταυρος περιέχει 800 στίχους ἀγγωστού ιστορικοῦ συγγράμματος, τὸ δόπιον οἱ ἔκδοται, ἔχοντες σύμφωνον καὶ τὴν γνώμην τῶν μεγαλυτέρων Γερμανῶν φιλολόγων, ταυτίζουσι πρὸς τὰ «Ἐλληνικὰ» τοῦ Χίον ίστορικοῦ Θεοτόμπου, ἀκμάσαντος κατά τὸν 4ον π. Χ. αἰώνα. Τὸ νέον ίστορικὸν ἀπόσπασμα μᾶς παρέχει εἰδῆσεις περὶ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ἀγησιλάου εἰς τὴν Ἀσίαν, περὶ τῆς ἑπαναστάσεως τῶν. Ροδών καὶ ἐν γένει περὶ τῶν συμβάντων κατὰ τὰ ἔτη 396 καὶ 395 π. Χ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, μᾶς διδάσκει πολλὰ νέα πράγματα περὶ τοῦ Βοιωτικοῦ πολιτεύματος καὶ διαφωτίζει πολλὰ σημεῖα ὡς πρὸς τὰς πηγάδας ἐξ ὧν ἡντλούν οἱ νεώτεροι ίστορικοὶ τὰς εἰδῆσεις τῶν. Οι γνωρωσίες αὐτοῦ συμβάνται ἕπτατος ίστορικος.

ἡ Ρωσία καὶ εἰς τὴν ὅποιαν ἡ πρώτη κατὰ τὰς τελευταίας εἰδήσεις δριστικῶς πλέον ἔγνατεστάθη. Τὸ ἔργον αὐτὸ τοῦ κ. Μπουνταρντέ, γραμμένον πρὸ τοῦ Ρωσοϊαπωνικοῦ πολέμου, μᾶς παρουσιάζει τὴν Κορέαν ἀνεξάρτητον σχεδόν καὶ εἰνε γεμάτο ἀπὸ παρατηρήσεις ἐν τῶν ἥμιν καὶ ἔθιμων τῶν Κορεατῶν, καὶ τῶν δεισιδαιμονιῶν καὶ μαγγανειῶν ἐπὶ τῶν ὅποιων ἀφιερώνει μαρκάς καὶ ἐνδιαφερούσας σελίδας.

Εἰς τὸ βιβλίον αὐτὸ ὑπάρχοντα ἐπίσης πλεῖσται πληροφορίαι ἐπὶ τῶν χορευτριῶν καὶ τῶν Ἑορτῶν τῆς μνηστείας καὶ τοῦ γάμου — ὅπου ὁ γαμβρὸς γονατίζει ἐμπροσθεν εἰς μίαν χάρτινην Χήναν ἣ τις θεωρεῖται σύμβολον τῆς συζυγικῆς πίστεως. Κατὰ τὴν διάρκειαν ὅλης αὐτῆς τῆς τελετῆς ἡ νύμφη ἔχει τὰ μάτια κλειστά.

Ἡ μέθη ἐπίσης δὲν θεωρεῖται ὡς μέγα ἄμαρτημα εἰς τὴν Κορέαν. Ως ἐκ τούτου συγχάπις διασταύρουται κανεὶς εἰς τοὺς δρόμους τῆς Λεούλ μὲ μεθύσους οἱ ὅποιοι προσπαθοῦν νά—λάσουν τὸ δύσκολον πρόβλημα πῶς εἰνε δυνατὸν νά ἐπανέλθουν εἰς τὰ σπίτια των. Θεωρεῖται μάλιστα τιμητικὸν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἀριστοκρατίαν ἀκόμη οἱ προσεκλημένοι νά τρώγουν καὶ νά πίνουν κατὰ κόρον.

Τὸ κυνήγι εἰνε ἀφύσιον εἰς τὴν Κορέαν καὶ οἱ Κορεάται τὸ τρώγον μὲ τὸ ἐντόσθια χωρὶς νά λάρβων τὸν κόπον νά τὸ καθαρίσουν. Τρώγοντας ἐπίσης καὶ σκυλιά ἀλλὰ τοῦτο γίνεται μόνον διὰ τὸ σκύλος ὑπερβῆ τὰ τρία χρόνια ἐκ φύσου μῆτως βλέπῃ τὰ πνεύματα ποὺ εἰσέρχονται εἰς τὸ σπίτι. "Οσον ἀφορά τὰ φάρια οἱ φαράδες τὰ ραντίζουν μὲ μίαν σάλτσαν ποὺ φέρουν πάντοτε μαζί των καὶ τὰ τρώγοντα μόλις τὰ βγάλουν ἀπὸ τὴν θαλάσσαν σχεδὸν μισοζωτανά ἀκόμη.

"Αλλως τε δὲ Κορεάτης γεννατίζει πεντάκις τῆς ἡμέρας. Τρώγει πάντοτε μέχρις σῆδιάς, εἰς τὴν πολυφαγίαν δὲ αὐτὴν εἰνε συνειδημένοι ἀπὸ τῆς βρεφικῆς ἡλικίας. Ἡ μητέρα διταν τρέφει τὸ παιδί της μὲ φύτευτον καὶ αὐτὸ δὲν εἰμιτορεῖ οὔτε ἔνα κόκκον νά δεκχῇ πλέον, τότε τὸ ἀπλώνει ἵ τὰ γονάτα της καὶ μὲ τὸ κοντάλι ποὺ κρατεῖ ἵ τὰ χέρια της πέζει τὸ στομάχι τοῦ μικροῦ γιὰ νά πάη ἡ τροφή παρακάτω.

Πρὸ τῆς καταλήψεως τῆς Κορέας ὑπὸ τῶν Ἰαπωνῶν οἱ Κορεάται δὲν ἔξηρχοντα τὸ βράδυ εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως. Μίαν ὡραν μετὰ τὴν δύσην τοῦ ἡλίου ὁ κώδων τῆς πόλεως ἐσήμανε διὰ εἰκοσιοκτὼ κτητημάτων τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἔξοδου τῶν ἀνδρῶν ἀπὸ τὰ σπίτια των καὶ κάθε παραβάτης τῆς δωτάτεως ταῦτης δυνελαμβάνετο ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας καὶ ἐψυλού ακίζετο ἔως τὸ πρωὶ ὅπου ἀφίνετο ἐλευθερος ἀφοῦ τοῦ ἔδιδον δέκα ραβδίες εἰς τὴν φάρη. Τὸ μέτρον αὐτὸ ἐλήφθη χάριν τῶν γυναικῶν οἵ δοποῖαι μόναι εἶχον τὸ δικαίωμα τῆς ἔξοδου καὶ αἱ δοποῖαι μέχρι τοῦ μεσονυκτίου κατέκτων τὴν πόλιν.

Ο καθηγητὴς Πόσ οὖστις ἀπὸ τριακονταετίας καταγίνεται μὲ τὸ ζήτημα τῆς τεχνητῆς ἀνάπονης, κατεσκεύασε τελευταίως ἔνα τεχνητὸν ἀναπνευστήρα τοῦ ὅποιον τὰ πειράματα ἀπέδειξαν τὴν θαυμασίαν ἐνέργειαν. Ὁ ἀναπνευστὴρ οὗτος ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο μικροὺς κυλίνδρους τῶν ὅποιων τὰ ἐμβόλα εἰνε τοιούτοις τοποθετημένα ὥστε νά κινοῦνται συγχρόνως. Ὁ ἔνας τῶν κυλίνδρων τούτων ἐπικοινωνεῖ μὲ τὸ δεξιγόνον ποὺ ἔχει εἰς τὴν διάθεσιν του ὁ ιατρός, ἐνῷ δὲ ἀλλοὶ κύλινδροι ἐπικοινωνεῖ μὲ τὸν καθαρὸν ἀέρα. Ἐνας σωλήνη προσαρμοσμένος εἰς ἐκάτερον τῶν δύο κυλίνδρων τοποθετεῖται εἰς τοὺς φύσιν τοὺς καὶ τὸ στόμα τοῦ πάσχοντος καὶ τότε εἰς κάθε ἀναπνευστικὴν κίνησιν τοῦ ὁργάνου, ἐνῷ ἀφ' ἐνὸς ἀπὸ τὸν ἔνα κύλινδρον εἰσέρχεται τὸ δεξιγόνον, ἀπὸ τὸν ἄλλον ἔξερχεται δόλος δὲ ἀέρας ποὺ ἐκπιλοφρησεν ἐντὸς τῶν πνευμόνων.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διὰ τῆς τεχνητῆς ἀναπνοῆς ὁν ἀμέσως κάμη κανεὶς χρῆσιν τοῦ ἀναπνευστῆρος αὐτοῦ, εἰς περιπτώσεις ἀσφυξίας ἡ σωτηρία ἀπὸ τὸν θάνατον εἰνε βεβαιοτάτη.

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Τὸ «Journal of Hellenic Studies», ἐν ἀπὸ τὰ σοβαρώτερα ἀρχαιολογικά καὶ φιλολογικά περιοδικά παραλαμβάνει ἀπὸ τὰ «Παναθήναια» τῆς 15 Ὀκτωβρίου τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Στεφάνου Ξανθουδίδη περιγραφὴν τῶν ἀγασκαφῶν Κουμάσας.

Τὸ Βασιλικὸν Θέατρον ἔδωκε προχθὲς τὸν Πτωχορόδρομον τοῦ I. Πολέμη. Ἡτον ἡ διη παράστασις τῆς ἐφετεινῆς περιόδου τοῦ Βασιλικοῦ καὶ ητο καὶ τὸ πρώτον ἐλληνικὸν ἔργον ποὺ εἰδόκησε νὰ δώῃ.

Ἡ Ἑλληνικὴ Καλλιτεχνικὴ Εταιρεία προκηρύζει ἐκθεσιν διὰ τὴν 25 Μαρτίου προσεχούς.

Εἰς τὸν τελευταῖον XIII τόμον τῶν «Byzantiniskij Vremennik» τῆς Πετρουπόλεως, ποὺ ἔξειθόδη καταντάς, γίνεται μαρκός καὶ λίαν ἐπαινετικὸς λόγος περὶ τῶν διαφόρων δημοσιευμάτων τοῦ συνεργάτου μας κ. Νίκου Α'. Βέη τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν βυζαντινὴν ιστορίαν καὶ φιλολογίαν. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀναφέρονται καὶ τὰ εἰς τοὺς δύο τελευταῖούς τόμους τῶν «Παναθηναίων» ὑπὸ αὐτοῦ δημοσιευθέντα.

Εἰς τὸ θέατρον τοῦ Κοκλέν ἔδόθη πρὸς μελέτην νέον ἔργον τοῦ Ροστάν Σαντκλάρ. Τὰ πρόσωπα τῆς κωμῳδίας εἰναι ζῶα. Ὁ Κοκλέν παῖζει τὸ ρόλον τοῦ πετεινοῦ.

Εἰς τὸ Τόκιο, τὸ 1912, παγκόσμιος ἐκθεσις. Ἐναρξεὶ τὴν πρώτην Απριλίου.

Ἐνας Σονηδός, θαυμαστής τοῦ Νίτσε, ἐκληροδότης σπουδαῖον ποσὸν εἰς τὴν κυρίαν Φέρστερ, ἀδελφὴν τοῦ γερμανοῦ συγγραφέως, διὰ νά ἐκδοθοῦν τὰ «Ἀπάντα του.

Ἡ κυρία Φέρστερ διαθέτουσα τὸ ίδιον ποσόν, τὸ δοποῖον ἀπέφερων αἱ ἐκδόσεις τοῦ ἀδελφοῦ της, σκοπεύει τὴν ὁδυσίαν Νίτσειον βραβείον. Δι' αὐτοῦ 4—5 συγγραφεῖς, ἀξιωματικοί, δικασταὶ ἢ καλλιτέχναι θά ἐκλέγονται κατ' ἔτος μεταξὺ τῶν μελαγχολικῶν καὶ καταπονημένων ἀπὸ τὰς θλίψεις τῆς ζωῆς, διὰ νά ταξιδεύουν.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Αἱ Θρησκεῖαι Δημ. Σίμου Μπαλάνου. Σύλλογος ὀφελίμων βιβλίων. Αθῆναι δρ. 0.40.

Τραγοῦδι τῆς τάβλας Μάρκου Αὐγέρη. Αθῆναι. Ἐκδοση τῆς Ἡγησώς.

Μακεδονικὴ κρίσις. Ἡ τονοκικὴ διακοίνωσις καὶ ἡ διακοίνωσις τῶν δύο 1904—1907 Γνωστού Μακέδονος. Αθῆναι τυπογρ. Π. Δ. Σακελλαρίου.

Βίος καὶ ἔργα Αριστοτέλους Βαλαωρίτου. Αθῆναι, Βιβλιοθήκη Μαρασλῆ, Τυπογρ. Π. Δ. Σακελλαρίου, τόμοι τρεῖς, δρ. 12.

Γράμματα τόμος Β'. Κωστῆ Παλαμᾶ. Αθῆναι. τυπογρ. «Εστία» δρ.—φρ. 3.

Τραγούδια τῶν Βλάμη. Αθῆναι, γραφεῖα «Νουμᾶ» δόδος Ζήνωνος 2, φρ. 1.

De Profundis Πλάτωνος Σουλιώτη Ροδοκανάκη, Αθῆναι, τυπογρ. «Εστία» δρ.—φρ. 3.